

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MÍSTNÍ A VĚCNÁ PŘÍSLUŠNOST POLICEJNÍHO
ORGÁNU V OBLASTI STALKINGU SE ZAMĚŘENÍM NA
TERITORIÁLNÍ ÚZEMÍ JIHMORAVSKÉHO KRAJE**

Autor práce: David Kadaňka, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: kombinované studium
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
David Kadaňka, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Bc. Josefovi Kříhovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

KADAŇKA, D. *Místní a věcná příslušnost policejního orgánu v oblasti stalkingu se zaměřením na teritoriální území Jihomoravského kraje: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 70 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: Stalking, kyberstalking, stalker, oběť, domácí násilí.

Bakalářská práce (dále jen „**práce**“) rámcově osvětluje společenské a juristické aspekty fenoménu stalkingu i kyberstalkingu. Formou historické retrospektivy vysvětluje vývoj této problematiky od jejího počátku až po ukotvení stalkingu jako nového trestného činu v České republice, včetně monitoringu jednotlivých forem a etap stalkingu. Práce dále charakterizuje pachatele stalkingu a jeho oběti, zabývá se následky a dopady stalkingu na oběť. V rámci věcné části bakalářské práce jsou s ohledem k analytickému a syntetizujícímu postihu využity metody popisné, komparační, výkladového postupu a dále metoda logické analýzy poznatků empirických výstupů a technika řízeného rozhovoru. Teoretická část této práce je obohacena o užité aplikační kazuistiky odborné praxe policejního orgánu včetně empirických výstupů z prověřování a vyšetřování protiprávních jednání, naplňující znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu nebo přestupku.

Abstract

KADAŇKA, D. *Local and factual competence of the police authority in the field of stalking focusing on Territorial South Moravian region: The Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2016. 70 p. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha.

Key words: Stalking, cyberstalking, stalker, victim, domestic violence.

The bachelor thesis (called just „the work“) generally highlights social and juridical aspects of the phenomenon of stalking and cyberstalking. By the method of historical retrospective the work explains the evolution of this issue from its beginning until the anchoring stalking as a new crime in the Czech Republic, including the monitoring of the various forms and stages of stalking. The work also features the perpetrators of stalking and their victims, deals with the consequences and impact of stalking on victims. In terms of the substantive part of the work, with respect to the analytical and synthesizing coverage, there are used methods such as descriptive, comparative, interpretative approach, method of logical analysis of empirical outputs knowledge and guided interview technique. The theoretical part of this work is enriched with the used application case studies of professional experience of the police authority, including empirical outcomes of screening and investigation of illegitimate actions corresponding to the factual elements of this crime or misdemeanour.

Obsah

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	9
2 STALKING	10
2.1 Pojem „stalking“ a příčinné souvislosti	10
2.2 Vymezení pojmů a znaky stalkingu	11
2.3 Specifika typů stalkerů.....	12
2.4 Oběti stalkingu	17
3 PRINCIP VLIVU PACHATELE DOMÁCÍHO NÁSILÍ NA OBĚŤ.....	25
4 STALKING A JEHO UKOTVENÍ V NAŠEM PRÁVNÍM SYSTÉMU	29
5 POLICEJNÍ POSTUPY A POSUZOVÁNÍ NEBEZPEČNOSTI.....	31
5.1 Policejní postupy dle věcné a místní příslušnosti v rámci Městského ředitelství Policie ČR Brno	34
5.2 Policejní postupy dle věcné a místní příslušnosti ve zbývajících územních odborech Jihomoravského kraje	38
5.2.1 Územní odbor Blansko.....	38
5.2.2 Územní odbor Brno – venkov	40
5.2.3 Územní odbor Břeclav	42
5.2.4 Územní odbor Hodonín.....	44
5.2.5 Územní odbor Vyškov	46
5.2.6 Územní odbor Znojmo	48
5.3 Rozdílnost postupu a věcné příslušnosti policejního orgánu v rámci teritoriálního území Jihomoravského kraje.....	51
6 KYBERSTALKING A KYBERŠIKANA	55
7 STATISTIKY.....	58
ZÁVĚR A VLASTNÍ ZHODNOCENÍ PRÁCE	63
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66
SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	70

Úvod

Technika, elektronika a informační technologie jsou oblasti, v nichž zaznamenáváme stále rychlejší vývoj a zdokonalování, což s sebou přináší samozřejmě značné klady, jako pohodlnější získávání informací, snazší přístup k nim, ale i možnosti interaktivní komunikace s ostatními prakticky kdykoliv a odkudkoliv, ale současně tento vývoj nese i určitá rizika ztráty soukromí nebo dokonce i nebezpečí zneužití informací. Kdo z nás nemá dnes svůj profil na nějaké sociální síti jako je „facebook“, „twitter“ apod., případně schránku při přijímání a odesílání elektronické pošty na některém ze serverů či doméně? Jen málokdo z nás si umí představit svůj život bez internetu a mobilního telefonu, v dnešní době dokonce oboje v jednom aparátu formou tzv. chytrého telefonu. Doba je prostě taková, uspěchaná, neosobní, nervózní, globalizovaná. Lidé mají své virtuální světy na internetu, kde komunikují, sdružují se, navazují kontakty, získávají informace, ale i přejímají názory jiných a hledají své vzory. Svůj virtuální život na internetu či sociálních sítích pak sdílí dennodenně s ostatními a předávají si informace, a to mnohdy i ty nejintimnější. Neváhají se zde svěřit se svými starostmi, přáními a detaily svého života, výhledovými plány v soukromí i svými kontakty. Umísťují sem osobní data, fotografie, svůj email, telefon, adresu domů, kde, kdy co přesně dělají, které servery navštěvují, jakých akcí se zúčastňují, s kým se potkávají, co mají a nemají rádi, kdo se jim líbí, co budou dělat teď a co za chvíli, prostě vše, co jen lze ostatním sdělit a týká se jejich života. Uveřejní o sobě téměř vše. Málokdo z nich si však uvědomuje, jak moc je takové chování nebezpečné a jakým hrozbám se vystavují.

Provedeným výzkumem bylo prokázáno, že především mladí lidé jsou neopatrní a málo si chrání své soukromí, a to především v oblasti elektronické. Jednalo se o to, že byl umístěn falešný profil na facebook, který žádal o umístění mezi své přátele. Nejvíce takto neopatrných lidí, kteří si bez ověření tento profil mezi své přátele dali, byli věkové kategorie 15 až 20 let. Z tohoto výzkumu vyplývá, jak lehce lze proniknout do soukromí cizích lidí.¹ Takto získané údaje mohou být velice lehce zneužitelné proti osobě, které

¹ Češi Facebooku nebezpečně věří [online]. Praha, 2009 [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-facebooku-nebezpecne-veri-falesne-krasavici-naletelo-60-procent-112-/sw_internet.asp?c=A091117_171036_sw_internet_pka>.

se týkají, a to právě v oblasti sledování, vydírání, vyhrožování. Takovéto „slídění“ a stopování jiného se označuje pojmem „stalking“, který mimo tyto formy zahrnuje i nevyžádané kontaktování, obtěžování nechtěnými vzkazy, dárky či v těch závažnějších formách zahrnuje i vyhrožování a ohrožování života nebo zdraví oběti nebo osob jí blízkých. Vzhledem k tomu, že autor práce je ve služebním poměru u Policie ČR na 4. Oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování na Městském ředitelství Policie České republiky Brno, které se zabývá výhradně problematikou domácího násilí a nebezpečného pronásledování, zvolil si autor práce tuto problematiku za téma bakalářské práce.

Tento jev jako fenomén doby je u nás důkladněji sledován v posledních několika letech, zejména poté, co byl zakotven v legislativě státu, a to v trestním zákoníku jako přečin nebezpečné pronásledování od 1. 1. 2010, který postihuje ty závažnější formy jednání pachatele pronásledování, které již jsou schopny vzbudit u oběti obavy o vlastní život nebo zdraví nebo život a zdraví osob jí blízkých. Lehčí formy stalkingu lze také postihovat, a to formou řešení přestupku proti občanskému soužití. V této bakalářské práci bude rozebrán postup policejního orgánu při řešení této problematiky, a to od jeho oznámení až po sdělení podezření či odložení věci včetně praxeologických výstupů.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Nebezpečné pronásledování, veřejnosti známé spíše pod pojmem stalking, byl zakotven do českého právního systému v r. 2010, tedy se jedná o aktuální problém související s prudkým nárůstem rozvoje komunikačních technologií a jejich dostupností pro širokou veřejnost.

V rámci věcné části bakalářské práce budou s ohledem k analytickému a syntetizujícímu postihu využity metody popisné, komparační, výkladového postupu, řízeného rozhovoru a dále metoda logické analýzy poznatků empirických výstupů.

Teoretická část bakalářské práce bude obohacena o užití aplikační kazuistiky odborné praxe včetně empirických výstupů z prověřování a vyšetřování tohoto přečinu, ale i přestupku.

Jedním z cílů bakalářské práce je komparativně porovnat rozdílnost postupů práce policejních orgánů mezi Městským ředitelstvím Policie ČR Brno a zbývajícími územními odbory v rámci Jihomoravského kraje, ke kterému se zpracovatel dopravuje výzkumnou technikou – řízené rozhovory s oprávněnými osobami, které se zabývají danou problematikou v teritoriu Jihomoravského kraje. Teoretická část bakalářské práce je obohacena o praxeologické výstupy. Dalším cílem je zjistit souvislost mezi stalkingem a domácím násilím, a to vzhledem ke skutečnosti, že zpracovatel bakalářské práce je specialistou na 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování u Městského ředitelství v Brně, které se zabývá od roku 2005 všemi trestnými činy souvisejícími s tzv. domácím násilím. Od roku 2010, tedy od účinnosti nového trestního zákoníku, spadá do věcné příslušnosti uvedeného policejního oddělení i nový trestný čin nebezpečné pronásledování, tzv. stalking. Z počátku se zdálo, že problematika stalkingu s problematikou domácího násilí nemůže přímo souviset, ale vzhledem k začlenění tohoto nového trestného činu do náplně uvedeného specializovaného oddělení v Brně se jistá spojitost nabízela. Ke zjištění této spojitosti se zpracovatel pokusí dopracovat především užitím praktických zkušeností z vyšetřování obou trestných činů.

2 Stalking

Stalking je anglikanismus, který je do češtiny překládán jako nebezpečné pronásledování. Anglický výraz „stalking“ pochází ze slovníku lovců, ve kterém označoval stopování kořisti, respektive stopováním uštvat lovené zvíře k smrti.

2.1 Pojem „stalking“ a příčinné souvislosti

Pro dosažení tohoto cíle je nejprve třeba vyjasnit všechny již zmíněné pojmy. Jako nejčastěji používaná definice pojmu „stalking“ je: „Úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost“.²

Přímým následkem stalkingu je závažné narušování soukromí, osobní svobody a lidské důstojnosti oběti.

Stalking patří tak jako domácí násilí k novějším pojmům nejen v naší právní praxi, ale i ve společnosti, jako často diskutovaný problém, fenomén doby a patologický jev, který se snažíme vytěsnit na okraj společnosti. Stejně jako u domácího násilí jde o složitý problém a dlouhodobý boj. Ne náhodou jsou tyto dvě problematiky často spojovány, a to z mnoha důvodů a společných faktorů. Statisticky vzato je nejčastějším typem stalkera „expartner“ a stalking je určitým způsobem pokračováním předchozího domácího násilí. Pro snazší pochopení jednání pachatele stalkingu a zejména typu bývalého partnera jako stalkera je potřeba si připomenout principy domácího násilí, protože následný stalking s těmito velice úzce souvisí a shledáme mnohé společné rysy.

Domácí násilí a vymezování pojmů je častým tématem pro různé články, publikace a projekty v rámci studia, je pro tuto práci nadbytečné, ale pro snazší pochopení problematiky stalkingu bude zaměřena i na psychologickou stránku jednání pachatele domácího násilí a oběti, která je spatřována jako příčinná souvislost s následným jednáním v rámci stalkingu.

² ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň, 2004, s. 225.

2.2 Vymezení pojmů a znaky stalkingu

Pojem „stalking“ se začal používat v 90. letech v USA pro označení způsobu chování, kdy se pachatel zaměří na konkrétní osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně projevy nevyžádané a nechtěné pozornosti. Je obecně považován za specifickou variantu násilí. V kriminologickém smyslu je stalking definován jako úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost. Přímým následkem stalkingu je závažné narušování soukromí, osobní svobody a lidské důstojnosti oběti. V závažných případech je poškozováno duševní a tělesné zdraví oběti, či dokonce ohrožován její život.

Z klinického hlediska jsou pod pojmem stalking zahrnovány jen takové způsoby pronásledování, které představují opakované, trvajících nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných srovnatelných praktik (např. vydírání, útisku, apod.), přičemž se zde opakovaním rozumí více než 10 pokusů o kontakt, trvajícím v období minimálně 4 týdnů.³

Za skutečné motivy pronásledování jsou pokládány:

- vyhledávání osobní blízkosti či kontaktu s obětí (asi 28 % případů),
- kontrola života oběti (asi 36 %),
- zničení či podlomení psychického a fyzického zdraví oběti.⁴

Mezi nejtypičtější projevy stalkingu patří:

- obtěžování
- pronásledování
- pronásledování s vyhrožováním

Znaky stalkingu:

- opakovanost (v kontextu dlouhodobého a soustavného jednání)
- intenzita (formy kontaktu a projevů pachatele)
- nevyžádané jednání (oběť nemůže chování stalkera ovlivnit)
- mimo normu (společensky nepřijatelné chování)

³ NEDVĚDOVÁ, A., VANÍČKOVÁ, L., CHOMOVÁ, Z. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. Praha, 2010, s. 133.

⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 54.

- eskalace (v četnosti, intenzitě a nebezpečnosti, rozsahu okruhu osob...)
- záměrné, úmyslné a promyšlené jednání

2.3 Specifika typů stalkerů

Pokud jde o typologii pachatelů - stalkerů, existuje mnoho způsobů a hledisek, jak a proč je klasifikovat. Žádná z používaných typologií se však dosud neprosadila jako obecně závazná. Pro posuzování trestnosti stalkerů a stanovení prognózy jejich chování se osvědčila tzv. vícerozměrná klasifikace, která pro účely kvalifikovaného znaleckého zkoumání stalkera kombinuje hned několik hledisek současně. Např. studie P. E. Mullena se soustředí na rizika spojená s jednáním stalkera a udává čtyři kritéria pro jejich posouzení, a to na eskalaci neboli stupňování jednání stalkera, dobu či délku trvání pronásledování, tj. čím delší průběh, tím horší prognóza, recidiva, tj. opakování pronásledování, po té, co své činy již ukončil a nakonec intenzivní (silné) psychické a sociální poškozování oběti.⁵

Všeobecně se však pracuje na třech úrovních hodnocení:

a) z hlediska psychopatologického lze rozlišit skupinu psychotických stalkerů s omezeními rozpoznávacích a ovládacích schopností a skupinu psychicky zdravých stalkerů;

b) z hlediska motivace je třeba analyzovat, jak psychopatologické symptomy ovlivňují stalkerovu soudnost a schopnost se ovládat, přičemž lze za tři hlavní motivy považovat pomstu, lásku nebo narcismus;

c) z hlediska viktimologicky - vztahového, které je důležité pro stanovení správné prognózy dalšího vývoje stalkerova chování, je užitečné rozlišovat bývalou partnerku, resp. partnera, kolegu nebo odborníka (spolupracovník, nadřízený, lékař nebo pedagog pachatele apod.) a cizí osobu.⁶

Poznatky shromážděné znalci, kteří mají se stalkery zkušenosti ze své odborné praxe, ukazují, že především u stalkingu motivovaného pomstou vůči bývalému

⁵ MULLEN, P. E., MacKENZIE, R. *Assessing and managing. Risk in Stalking situation*. Franfurkt, 2004, s. 51-74.

⁶ NEDVĚDOVÁ, A., VANÍČKOVÁ, L., CHOMOVÁ, Z. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. Praha, 2010, s. 134.

partnerovi je třeba počítat se zvýšeným rizikem násilného chování. Značné riziko násilných excesů vůči cizí osobě je evidováno u stalkerů trpících psychózou a v případech sexuálních deliktů tam, kde předcházely sexuálně zaměřené telefonický teror. Protože je však stalking ve své komplexnosti zkoumán relativně krátce a ke stanovení prognózy nelze použít běžných postupů, je nezbytné, aby měl znalec vypracovávající svůj posudek, včetně stanovení prognózy obsahující jak nepříznivé, tak i protektivní faktory, odborné znalosti překračující obvyklý rámec požadovaných kompetencí.

Obětí stalkera může být sice každý člověk, nezávisle na svém sociálním postavení a osobnosti, většinou jsou to však ženy, častěji se jedná přitom o bývalé partnerky stalkera nebo o ženy osamělé. Obětí se ovšem stávají i známé osobnosti z uměleckého či veřejného života a relativně často i příslušníci některých profesí (např. učitelé, lékaři, soudci, advokáti apod.).

Další dělení stalkerů z hlediska psychologického:

1) Umanutý ctitel

Typický výskyt ve věkové kategorii teenagerů anebo pak ve středním věku dospělosti. Dle statistik se vyskytuje v asi 18% ze všech pachatelů stalkingu, jejich výskyt v policejní praxi nebyl zaznamenán tak často, jak vykazují obecné statistiky, neboť se oběť právě tohoto typu stalkingu na policii obrátí jen výjimečně. Jedná se totiž spíše o lehčí formy obtěžování nechtěnou pozorností a prezenty, tedy se oběť tímto typem pachatele většinou necítí natolik ohrožena, aby měla potřebu podat oznámení policii, ale problém řeší často jen ve své kompetenci, případně za pomoci známých a okolí. Jednání toho typu stalkera je typické urputným, vytrvalým, systematickým a nevyžádaným kontaktováním, variabilita kontaktů je rozmanitá, v projevech stalkera je pozorovatelná určitá idolizace oběti, záměrem není kontrola, pomsta, sadismus, ale potřeba upoutat pozornost oběti, případně získat její náklonnost. Tento typ pachatele se vyskytuje u mužů i žen, ženy pachatelky bývají často urputnější s důmyslnějšími formami. Tento typ stalkera dle psychologů nebývá běžně nebezpečný, mnohdy postačí vysvětlení, upozornění na právní následky, pokud netrpí žádným psychickým onemocněním nebo psychopatií, je schopen ukončit své jednání bez tragického následku u oběti.

2) Duševně narušený pachatel

Zveřejňované statistiky hovoří o výskytu v asi 15 % ze všech typů stalkerů. Z policejní praxe v Brně je jen málo zkušeností s tímto typem pronásledovatele. Často byl zřejmě zařazen do jiné kategorie typu stalkera z důvodu, že jeho psychický stav nebyl zkoumán, pokud nebyly důvodné pochybnosti o duševním zdraví pachatele, případně se u pachatele vyskytovaly pouze určité poruchy osobnosti, které nebyly předmětem dalšího znaleckého zkoumání a ani ho nezbavovaly trestní odpovědnosti, neboť poruchy osobnosti nepatří mezi duševní onemocnění. Podle typu psychických obtíží se dále tyto typy stalkerů diferencují na:

málo nebezpečné

- oběti často osoba, se kterou přichází do kontaktu profesně (klient, kolega)
- porucha osobnosti, chování (psychopatie)
- iluzorní představy, myslí si, že oběť si přeje kontakt s ním

více nebezpečné

- závažnější stupeň psychického narušení (schizofrenie, ...)
- sexuální nápadnosti a podtext, agresivní projevy
- oběti muži i ženy (vyšší sociální status – často jde o celebrity nebo společensky činné osoby)
- bombarduje pokusy o kontakt, nevypočitatelný, nesmíří se s odmítáním, ignoruje úřední zákazy

3) Sadista-psychopat

Podle odborné literatury a zveřejněných statistik je výskyt tohoto typu pachatele nejméně častý, na specializovaném oddělení Policie ČR v Brně nebyl dosud tento typ stalkera vyšetřován. Pachatel trpí již určitou formou psychického onemocnění, může to být klasický psychopat s antisociálním myšlením. Typické pro jeho chování je zřejmá velmi dobrá obratnost v komunikaci, manipulativní tendence, jeho názory a hodnocení jsou povrchní, dokáže být velmi arogantní, záludný, nezná výčitky, je neschopen empatií a pocitu viny. Jeho oběti se stává osoba, která je dostatečně „hodnotná“ (známá, uznávaná, spokojená, veselá, vyrovnaná) – jemu stojí za to ji zničit, je to pro něj určitá

výzva. Dokáže si s obětí často hrát jako „kočka s myší“, vymýšlí situace a oběť se snaží vmanipulovat do svého světa. Má potřebu oběť zeslabit a demonstrovat tak svoji moc.

- Vysoce nebezpečný – odpovídá za extrémní tragické případy (přitom vytrvalé, vlekloucí se pronásledování).
- Zásah PČR je obtížný, pachatel je chytrý, snaží se minimalizovat riziko právního postihu, právní opatření mnohdy neúčinná, ignoruje úřední nařízení a zákazy, disponuje mnohdy slušným technickým zázemím, dokáže maskovat své protiprávní jednání, obtížná je i důkazní podpora případného postihu.

4) Expartner-stalker:

Nejčastější typ stalkera, dle statistik výskyt v 50 %, z policejní praxe však zaznamenán výskyt mnohem častější, a to ve více než 75 % stalkingů.

Motivace jeho jednání bývá nejčastěji obnova zkrachovaného vztahu nebo pomsta, velmi často se tyto faktory při pronásledování střídají formou určité sinusoidy. Nejdříve zkouší oběť přesvědčit po dobrém, slibuje, vyznává lásku, láká, citově vydírá, pokud ale jeho snahy odmítá, pak přejde ve vulgární urážky, zesměšňování, ponižování a poté až ve vyhrožování ztrátou dětí, majetku a později i výhrůžkami újmou na zdraví nebo životě. Pokud pronásledování předcházelo za doby trvání vztahu domácí násilí, pak nelze výhrůžky pachatele podceňovat zejména v případě, pokud se jednalo o typ promyšleného domácího násilí, prezentovaného v úvodu práce. Pachatel se nechce smířit s koncem vztahu, na kterém vlastně tolik pracoval, tolik energie, času i snahy mu obětoval a představa, že by měl od začátku začít pracovat na novém vztahu, je pro něj mnohdy těžko přijatelná.

Tyto nevyžádané kontakty bývají velmi intenzivní s vysokou četností. Pachatel zná svoji oběť s předchozího soužití dokonale a ví, co na ni konkrétně působí a jak, zná její reakce na konkrétní projevy a situace. Navíc často mají z předchozího vztahu společné děti a závazky, nedořešené majetkové vztahy apod. Tyto všechny skutečnosti tak používá jako záminky k různým kontaktům oběti. Ale je potřeba upozornit na skutečnost, že jde jen o záminky, pachatel má primárně zájem o oběť, navázat s ní kontakt, získat nad ní opět kontrolu a moc. Kontakty jsou často provázeny nenávisnými projevy, vulgárními výrazy, zastrašováním případnou pomluvou v práci nebo okolí.

Expartner totiž obvykle dokonale zná denní režim oběti, místo jejího bydliště, pracoviště, kterou školu děti navštěvují, kudy chodí na zastávku autobusu apod. Jeho akční rádius z pohledu možných míst kontaktu je skutečně velký a tyto skutečnosti si uvědomuje i sama oběť, a proto se necítí bezpečně na žádném místě. Expartner do své štvavé kampaně často zapojuje i příbuzenstvo a okolí oběti, které taktéž dobře zná. Formy kontaktů jsou telefonické, SMS zprávy, emaily, jeho jednání je typické často neuváženými kroky s „horkou hlavou“, nezřídka sáhne i k ničení věcí v majetku oběti. Nevyhýbá se ani osobnímu kontaktu s obětí a jejímu sledování. S ohledem na emoční podbarvení jeho jednání a nezdrženlivost díky předchozímu blízkému vztahu, může být tento typ stalkera nebezpečný, výhrůžky nelze vždy podceňovat, zejména v případech, kdy pronásledování předcházelo za doby soužití partnerů domácí násilí. Problém často vzniká v situacích, kdy partneři jsou současně rodiči společných dětí, pak je složité oddělit od sebe kontakty stalkera ryze účelné v rámci výchovy dětí od obtěžujících kontaktů, kterými kontroluje oběť. Často se v takových situacích stává, že expartner stalker využívá, resp. zneužívá společné děti ke kontrole druhého partnera, vyptáváním se a zjišťováním aktivit druhého partnera po rozchodu, návštěvy třetích osob v domácnosti oběti, časy příchodů a odchodů oběti z obydlí atd. Obdobným způsobem často shání a shromažďuje informace i od okolí a příbuzných oběti, protože často jako bývalý partner má trvalý kontakt s těmito osobami blízkými oběti. Ve své podstatě tyto formy pronásledování bývalým partnerem jsou určitým způsobem pokračováním předchozích byt' lehčích forem domácího násilí.

Právě díky tomuto typu stalkera jsou obě problematiky tedy domácí násilí a stalking úzce spojovány. V městě Brně se problematikou stalkingu zabývá jako specializované pracoviště útvar Policie ČR, 4. oddělení obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování při Městském ředitelství policie Brno. Útvar byl původně systemizován jako pracovní skupina pod Službou kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Brno s tím, že výhradní specializací byla problematika domácího násilí a vykazání. Až později s účinností nového trestního zákoníku byla činnost útvaru rozšířena i o problematiku stalkingu právě z důvodů, že obě problematiky spolu často úzce souvisejí. Postupně se komplexní pomoc obětem

stalkingu rozšířila i o nabídku Intervenčního centra Spondea v Brně, které bylo primárně zřízeno zákonem č. 135/2006 Sb. pro pomoc obětem domácího násilí.⁷ Intervenční centrum Spondea nabízí právní i psychologickou pomoc obětem stalkingu bezplatně v těch případech, kdy pachatelem je bývalý partner a stalkingu předcházely nějaké formy domácího násilí. Ale i ostatní oběti stalkingu ze strany expartnera se mohou obrátit na Intervenční centrum Spondea s žádostí o pomoc a bude jim pomoc poskytnuta, byť již zpoplatněná, nicméně s ohledem na dnešní zákonné sazby v advokacii za symbolické částky tak, aby na tuto pomoc dosáhly skutečně všechny potřebné osoby.

Tato kategorie stalkerů vykazuje ovšem i největší počet tzv. nepravých nebo falešných obětí. Profesionální přístup policistů specializovaného útvaru se od samotného počátku své činnosti zaměřuje i na včasné odhalení takových obětí už z pohledu ekonomičnosti a hospodárnosti řízení. Velmi typickým případem bývá, že oznamovatel či oznamovatelka se obrátí na Policii ČR s tím, že je pronásledována ze strany jiné osoby, při protokolaci svého oznámení uvádí všechny znaky stalkingu, trvá si na tom, že jednání stalkera je jednostranné, nevyžádané, že si jej nepřeje, ale nemůže to zastavit ani jinak ovlivnit. V průběhu dalšího šetření se pak ukáže, že kontakty nejsou jednostranné a nevyžádané, sama s pachatelem komunikuje, reaguje na jeho sdělení, často řeší touto formou dosud nevyřešené vzájemné pohledávky, dokonce se v některých případech stalo i to, že sama oběť iniciovala některé následné vzájemné komunikace s pachatelem, oslovila ho jako první a dožadovala se sdělení, případně se chovala někdy i tak, že v pachateli mohla budít dojem, že není nereálná myšlenka obnovení jejich dříve skončeného vztahu.

2.4 Oběti stalkingu

Obětí stalkingu se může stát kdokoli nezávisle na věku, pohlaví, sociálním statutu, vzhledu či sexuální orientaci.⁸ Oběť stalkingu je pod neustálým vyhledáváním, pronásledováním, obtěžováním a především zásahem do běžného života ze strany

⁷ ČESKO. Zákon č. 135/2006 Sb. zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 46, s. 1628-1632.

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 82.

stalkera. Jakmile dá oběť stalkerovi výzvu, ve které jasně uvede, že si již dále nepřeje, aby ji stalker jakýmkoliv způsobem kontaktoval a stalker v tomto i nadále pokračuje, začne se oběť cítit bezmocně a zoufale a začne si uvědomovat, že má stalker nad ní převahu a zasahuje a kontroluje její život.

Výzkumy či studie ohledně obětí stalkingu se objevují teprve v 90. letech 20. století. Prvními výzkumníky obětí byli australští autoři M. Pathé a P. Mullen, kteří své výzkumy založili na studiu 100 pacientek z jejich psychiatrické praxe, které se nejméně po dobu jednoho měsíce staly obětí jednoho z forem pronásledování. Z tohoto výzkumu zjistily, že oběti byly v mnoha případech donuceny změnit svůj denní režim, opustit a změnit práci, přestěhovat se, vyměnit telefonní číslo, čemuž předcházely běžné deprese a v 83 % těžké stavy úzkosti. Jedna čtvrtina obětí přemýšlela o sebevraždě. Běžně se u obětí vyskytovaly poruchy spánku, bolesti hlavy, neurózy, žaludeční potíže, nechutenství a jiné. Polovina z nich měla projevy posttraumatické stresové poruchy.⁹

Buskotte uvádí, že podle průzkumů se u dvou třetin až tří třetin všech postižených objevují zdravotní problémy a velká část z nich už dokonce není schopna ani pracovní činnosti.¹⁰

V tomto směru je však nutné zmínit tzv. falešné oběti stalkingu. Tento druh oběti je při prvním kontaktu s orgánem činným v trestním řízení těžké odhalit, proto je důležité, aby dotyčný orgán měl o této problematice znalosti a nejlépe zkušenosti.

Za falešné oběti je možno považovat

1) Pachatele, kteří se vydávají za oběť

Většinou se jedná o psychopatické osobnosti narcistického typu, ponížení vede k odvetě, obviní oběť, následuje trestní oznámení, častým motivem je právě předchozí ponížení, které utrpěla osoba od toho, komu se tímto způsobem plánuje mstít, nesrovnala se se situací, touží po odvetě, situaci bere jako hru, kdy má potřebu teď „skórovat“, aby tomu druhému ublížila, aby si zažil podobné ponížení, jako sama cítila.

⁹ MULLEN, P. E., PATHÉ, M. *Study of stalkers*. Cambridge, 2000, s. 114.

¹⁰ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven, žena v domácím násilí*. Brno, 2008, s. 53.

2) Psychotické oběti (výskyt bludů)

Nápadná nereálnost pronásledování, nadpřirozené schopnosti pachatele, nezřídka uvádí i více pachatelů, každému z pachatelů pak přisuzuje dílčí roli v systému rádoby organizované skupiny a stalking, který údajně prožívá, vnímá jako systematický, promyšlený a precizní právě díky organizovanosti skupiny pachatelů. Výjimkou nejsou ani případy, kdy propojenost mezi společníky této organizované skupiny dokáže nalézt i v zcela absurdních vazbách a souvislostech.

Kazuistika

Dne 16. 9. 2013 oznámila na Policii ČR 54letá M. K., že je poslední 3 měsíce převážně ve svém bytě, ale i na jiných místech Brna nebo i na dovolené v zahraničí pronásledována ze strany neznámého pachatele tím způsobem, že neustále sleduje, co doma dělá, zjišťuje si zdravotní záznamy její a její rodiny, pronikl do jejího počítače a stahoval si její data, umístil web kameru do větracího systému domu a do oken protějšího domu, pomocí kterých ji sleduje, také na dovolené v zahraničí ji umístil sledovací a záznamové zařízení do jejího zde zapůjčeného mobilheimu, přičemž podezření má na spolčení jejich sousedů P. S. a J. S. v domě a zaměstnanců jedné cestovní kanceláře a účelem jejich jednání má být její zavraždění nebo likvidace. Provedeným šetřením a na základě podaného vysvětlení všech zúčastněných osob bylo zjištěno, že oznamovatelka je pravděpodobně psychicky nemocná a trpí audiovizuálními bludy. Podezření se potvrdilo s odstupem několika dní od oznámení, kdy sama opětovně přivolala Policii ČR do svého bytu a žádala zajištění předmětných sledovacích a záznamových zařízení, která byla ukryta údajně v různých předmětech její domácnosti, jako např. v hygienickém osvěžovači do WC mísy, větrací mřížce ve spíži apod. Policisty přivolaná sanita Rychlé záchranné služby převezla po prvotním vyšetření oznamovatelku na Psychiatrickou léčebnu Brno-Černovice, kde v rámci její další hospitalizace byla provedena vyšetření a nasazena vhodná medikace ke kompenzaci jejího onemocnění (umělá oběť – oznamovatelka nebyla nijak napadána ani ohrožována, jednalo se o bludné představy zapříčiněné jejím onemocněním).

3) Bývalé oběti jiných trestných činů

Typická pro tyto osoby je určitá přecitlivělost vůči okolí, vystupňovaná bdělost, neuvědomují si svoji vztahovačnost (předcházející jednání pachatele je „vycvičilo“), tyto projevy se často vyskytují u bývalých obětí zejména znásilnění a loupežných přepadení. Podněty z okolí vnímají mnohem citlivěji a často trpí pocity, že jsou okolím napadány nebo ohrožovány, i když tomu tak není, nevinné kontakty si vysvětlují jako možný začátek nějakého dalšího útoku a tyto v nich vzbuzují skutečné pocity strachu. Prožívají stejná psychická muka jako pravé oběti, hrůzu, strach, jen jejich obavy a pocity nejsou podloženy žádnými konkrétními důvody.

4) Umělé oběti:

Motivem je získat roli oběti, což pro ně představuje centrum zájmu ostatních, materiální či sociální výhody apod., tyto osoby si protiprávní jednání zcela vymyslí, vykonstruují důkazy, jsou schopny předstírat symptomy např., sebepoškozováním a uměle tak „vyrobí mozaiku“ potřebnou k postihu pachatele. Pachatelem je buď konkrétní osoba, vůči které plánují mstu anebo cizí či neexistující osoba, jen aby se staly zajímavé pro okolí.

Kazuistika

Na Policii ČR se obrátil mladý muž s oznámením, že jeho přítelkyně ze sociální sítě se zde svěřuje přátelům, že je pronásledována ze strany neznámého pachatele, který ji sleduje, zjišťuje si o ní informace, pronásleduje ji i osobně, měl ji dokonce i přepadnout na ulici a způsobit ji zranění tak závažná, že měla být i hospitalizována v nemocnici, měl se ji pokusit i znásilnit apod. Barvitě popisovala a rozebírala s přáteli svoji situaci, rady, které se jí dostávaly, však odmítala a uváděla jako důvod strach z tohoto pachatele. Následně provedeným šetřením, které bylo náročné už pro jistou anonymitu registrovaných osob na sociální síti, byla zjištěna totožnost majitele účtu a dožádáním na příslušný útvar Policie ČR byla osoba k oznámeným skutečnostem vyslechnuta. K překvapení všech nebyla nikdy žádným pachatelem napadena, nebyla hospitalizována ani vůbec nikým pronásledována. Vše si vymyslela a motivem byl její pocit opuštěnosti, nezájmu okolí, proto toužila dostat se do popředí zájmu na síti, a aby

si s ní všichni chtěli psát a povídat, najednou měla množství „přátel“, kteří o ni měli starost a jevíli zájem ji pomáhat, což jí lichotilo.

5) Simulující oběti:

Jde o oběti, jejichž zájmem je získat materiální či finanční prospěch, na získání pozornosti okolí jim až tak nezáleží.¹¹ Motivem je získat odškodnění, vyhnout se trestnímu stíhání, roli oběti si buď zcela vymyslí, nebo zveličují, nejčastěji se policie ve své praxi setkává s případy, kdy oběť touto formou řeší předchozí vztahy, nedořešené životní či partnerské situace, často využívá takové jednání i k jistému nátlaku na osobu, kterou zde označuje za pachatele, s cílem dosáhnout výhod či odškodnění. Na rozdíl od umělých obětí se mnohdy stává, že tyto osoby jsou skutečně tím, koho za pachatele označují, kontaktovány, ale ne v takové míře a četnosti, jak uvádějí anebo ty kontakty nejsou takového obsahu a charakteru, jak tvrdí. Sází na to, že lze prokázat, že kontakt proběhl, ale ne vždy již lze spolehlivě zjistit obsah toho kontaktu. Proto často zdánlivě nevinné jednání té druhé osoby zveličují, vymýšlí si podrobnosti nebo slova či věty, které nebyly vůbec vyřčeny anebo výhrůžky, které nepadly, slova a vyjádření staví do souvislostí, ve kterých nebyly vůbec myšleny. Ze zdánlivě nevinné SMS zprávy, kterou se např. otec dotazuje bývalé partnerky na to, v kolik si může v sobotu vyzvednout děti, dokáží vyrobiť zprávu výhrůžnou a nátlakovou a když tuto zprávu v mobilu vymaže, nelze prokázat, jaký obsah SMS zpráva skutečně měla. Problém nastává v okamžiku, pokud si odeslané zprávy protistrana neukládá a nemá jak obsah doložit. Typické pro tyto oběti je, že většinou neexistují důkazy o obsahu kontaktů, údajná zranění jsou již „zhojená“, nebylo vyhledáno lékařské ošetření a také to, že řeší kontakty údajného pachatele často velmi záhy po jejich vzniku.

Kazuistika

Dne 2. 12. 2011 oznámila 19letá N. V., že je od září 2011 pronásledována v Brně na ul. Palackého tř. 159 i na dalších místech na území města Brna ze strany svého bývalého přítele 32letého J. B., který ji měl opakovaně kontaktovat zasíláním SMS zpráv na její mobilní telefon s četností až 3 x týdně vždy po 10 - 15 SMS za den, kde ji buď

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 104-105.

přemlouval k obnovení vztahu, urážel anebo vyhrožoval újmou na zdraví jí a nebo jejímu příteli, opakovaně ji měl sledovat nebo obtěžovat na veřejnosti, kdy jeho jednání se mělo vystupňovat dne 2. 12. 2011, kdy ji v 05:06 hod. kontaktoval v místě jejího bydliště, vnutil se do bytu, kde ji nadával, urážel, sebral jí mobilní telefon a zkontroloval její komunikaci, i přes naléhání poškozené, aby odešel, v bytě takto setrval až do 10:00 hod., dokud poškozená neodcházela, po cestě ji dále sledoval, nadával a urážel i na veřejnosti, přičemž na zastávce tramvaje č. 1 Semilasso ji chtěl fyzicky napadnout a plivl ji do obličeje, čímž v ní vzbudil obavy o své zdraví nebo zdraví jejího současného přítele a působí ji tak psychickou újmu.

Provedeným šetřením však bylo zjištěno, že oznamovatelka zatajila před policejním orgánem skutečnosti rozhodné pro posouzení celé věci a volbu kvalifikace, zejména tu skutečnost, že intimní vztah s domnělým pachatelem skončil až dne 1. 12. 2011, přičemž do té doby se dobrovolně vzájemně navštěvovali a psali si SMS. Následně dne 2. 12. 2011 J. B. zjistil, že N. V. má poskytovat erotické masáže, a že chodí s jiným mužem, rozčílil se a v místě bydliště N. V. této ve vzteku plivl do obličeje a vulgárně ji urazil. J. B. policejnímu orgánu předložil obsahy SMS, které obdržel od N. V., a které dokazovaly existenci intimního vztahu mezi nimi po celou dobu oznamovaného období. N. V. se následně dozнала k uvedení nepravdivých informací před policejním orgánem, motivem byla msta za chování J. B. ze dne 2. 12. 2011 a současně stud ze situace, že udržovala poměr s dvěma muži.

S odstupem cca čtvrt roku se na jiný útvar Policii ČR v Brně dostavila opět N. V. a zde tvrdila, že je stále ze strany J. B. pronásledována. Po zjištění, že věc bude přijímat a následně šetřit stejný policista jako předchozí oznámení, změnila názor, odmítla podat oznámení o svém pronásledování, ale pouze o tom, že jejímu novému příteli byla zaslána ze strany bývalého přítele J. B. „výhružná“ SMS dne 2. 5. 2012, ve které vyhrožuje současnému příteli N. V., že mu „rozbije rypák“, což nového přítele obtěžuje.

Odhalení falešných obětí není jednoduché, pro odborníka složité, pro laika téměř nemožné. V policejní praxi lze samozřejmě využít operativně pátrací prostředky, příp. klasické operativní postupy, jako je sledování nonverbální komunikace takového oznamovatele, odmítání uposlechnout rady policisty k zajištění bezpečí – často s odůvodněním: „A proč já? Ať tam nechodí on!“. Tvrzení takových „obětí“ si často

odporují a lze je typickým takticky vedeným výslechem odhalit. K tomuto účelu mohou posloužit i taktické otázky v rámci určitého katalogu „zlatých vět“, které se běžně používají v rámci objasňování trestné činnosti. U stalkingu je podobně jako u domácího násilí typické prvotní omlouvání pachatele či zlehčování situace ze strany skutečně pravé oběti. Pokud je pachatelem stalkingu neznámá osoba, často pravá oběť nechce uvěřit, že jsou kontakty určeny právě jí, považuje je dlouho za omyly, dokonce má snahu o pochopení toho „chudáka, co si popletl číslo“ nebo adresu, u bývalých partnerů pak pravá oběť často argumentuje při omlouvání pachatele slovy „já ho znám, on to tak nemyslel“, zdráhá se po delší dobu uvědomit si a uvěřit, že jde skutečně o pronásledování, a že je obětí stalkingu ona. U falešných obětí je typické spíše to, že již po prvních několika málo kontaktech běží rovnou na policii a tvrdí, že je obětí stalkingu, že si je jista, že to tak je, že je pachatel nebezpečný a že ví, že nepřestane.

Dalším určitým způsobem typické projevy lze pozorovat i v chování falešné oběti. Její projevy naoko zhroucené a uplakané osoby, která postupně dokáže během popisování údajného jednání pachatele „pookřát“, směje se například hanlivému pojmenování osoby ve svém mobilu, jak si jeho číslo uložila pod názvem např. „magor“ a přijde ji to jako vtipné a docela zábavnou formou dokáže osobu pachatele hanit, chování před okolím je nezdrženlivé, chybí projevy obav o život a zdraví, volně se pohybuje i v místech, o kterých bezpečně ví, že se zde může s pachatelem setkat, odmítá omezit svoje aktivity a zvyklosti v rámci zajištění bezpečí oběti. Už z těchto symptomů je odvoditelné, že její obavy o život a zdraví nejsou takové, jak je policistovi podává a popisuje. Dobré je se u těchto obětí zaměřit dotazy i na tyto obavy, zejména původ obav, z čeho konkrétně plynou a z čeho konkrétně strach má, co předpokládá, že by ji mohl pachatel udělat. Často sama není schopna reálně zdůvodnit svá tvrzení, že má o život a zdraví strach, což ostatně tvrdí úplně každý, kdo se na policii obrací. V neposlední řadě je v souvislostech falešných obětí a trestné činnosti obecně nutno uvést, že významný vliv má i mediální prezentace konkrétních případů. Často zveřejněním některé konkrétní tragické události například v rámci domácího násilí, týrání dětí anebo pronásledování způsobí, že se zvedne vlna podobných oznámení. Jakmile taková osoba, která má sklony k fabulacím anebo přecitlivělosti či vztahovačnosti, shlédne ve zprávách či jiných publicistických pořadech zveřejněný případ, často s tragickým koncem či následkem, protože právě takové kauzy novináře

a média zajímají především, vyvolá v sobě právě takový pocit či stav vnímání, najednou si rádo by uvědomuje, že to, co je popisováno, se jí vlastně děje také. Stylizuje se do role té oběti, o které se tímto způsobem dozvěděla a díky tragickému konci toho konkrétního případu v médiích má potřebu svou situaci ihned řešit, protože chce takovému konci předejít. Jedná se především o medializované kauzy usmrčené oběti stalkingu ze strany kolegy nebo zavražděné spisovatelky manželem.

3 Princip vlivu pachatele domácího násilí na oběť

Ve vztahu za doby soužití partnerů se agresor dlouhodobě snaží o získání kontroly a moci nad obětí, často i za cenu verbálních nebo fyzických útoků, vyhrožování, vydírání nebo zastrašování. Primitivní typ domácího násilí, který se nejčastěji vyskytuje u sociálně velmi slabých vrstev a intelektově slabších jedinců, kde chybí fáze manipulace a snahy získání moci a kontroly nad obětí, násilí je v syrové formě nejčastěji pouze fyzického a verbálního rázu při konkrétním útoku a téměř pravidelně pod vlivem alkoholu s tím, že po vystřízlivění spolu partneři vychází rovnocenně bez následků do doby, než přijde stejný útok. A takto se periodicky opakující dílčí útoky mohou tvořit dlouhodobý jev, nicméně nemají tak závažný vliv na oběť a její psychiku, jako postupné, promyšlené a pomalé uplatňování moci agresora nad obětí, což je čtenější forma ve společnosti a typičtější pro střední vrstvy společnosti a agresory s vyššími intelektovými dispozicemi. Už samotné domácí násilí je dlouhodobý proces, při kterém agresor zpočátku velmi nenápadně izoluje oběť od okolí a společnosti, později pak ponižuje, zneschopňuje a vytyká, často v této fázi vztahu vytváří určité závazky a závislosti oběti na pachateli, např. děti nebo finanční závislost, až dostane oběť do stadia, kdy si sama přestane věřit, je si vědoma, že bez partnera si sama neporadí, neuživí se a nepřežije, a právě v tom okamžiku přebírá veškeré rozhodovací pravomoci ve vztahu. Jakmile se oběť dostane do této fáze spirály, je únik ze vztahu složitý, často pro ni i nepředstavitelný.

Jenže to je přesně ten cíl, kterého chtěl agresor dosáhnout. Pokud by i přesto zaznamenal snahy o únik oběti ze vztahu, sáhne často k závažnějším formám fyzických útoků nebo vyhrožování, v této fázi už oběť zastrašuje, aby ji odradil od případného odchodu ze vztahu. Pokud mu jeho snahy vychází, pak se obvykle rychle přesune do fáze „líbánek“, kdy se k oběti chová mile, významně jí dává najevo své údajné city, nosí dárky a hlavně neustále zdůrazňuje, jak úžasný vztah mají, jak jsou spolu šťastni a mají se dobře. Je potřeba si uvědomit, že i tato fáze je určitým záměrným způsobem manipulace s obětí, které tak vlastně diktuje, jaké pocity má prožívat a jak se má zrovna cítit. Jakékoliv náznaky nesouznění probudí podrážděné reakce a výčitky v duchu „Podívej, jak já se snažím, a ty to ani neoceníš! Podívej se, jak jsi zlá a špatná, jak ubližuješ tímto rodině!“. Vzbuzuje v oběti pocit viny za tuto situaci, že když je klid, ona

je ta, která tu rodinnou pohodu kazí a ničí zejména tím, že „vytahuje nějaké staré věci a události, které se momentálně nedějí, a on, který jí dává tolik lásky, trpí, ona to neopětuje, je studená a nedokáže milovat“. Samozřejmě jde o způsob, jak popírat své předchozí násilné jednání vůči oběti, jak ukazovat své údajně skvělé lidské stránky a paralyzovat oběť, aby se nezmohla na další případné výčitky. Oběť tyto náhlé změny postojů agresora často nechápe, nedokáže odhadnout okamžiky anebo podněty, které ty změny opět vyvolají, a obává se každé takové změny chování agresora, protože nikdy neví, jaký důsledek změna chování bude mít pro ni. Proto se snaží sama oběť fázi líbánek udržovat co nejdéle i za cenu velkých a častých ústupků agresorovi, ponížení a strpení mnohých nepříjemných situací, které ona sama nechce, ale nemůže o nich rozhodovat. Vlastně tak postupně jakékoliv rozhodování pomalu přenechává partnerovi z obavy, aby se vyhnula zodpovědnosti za rozhodnutí, které partner nepovažuje za správné. Pro zachování klidu raději nechá rozhodnout samotného partnera, protože on své rozhodnutí nikdy nezpochybní jako špatné. Může se stát, že postupně se už oběť naučí v obdobných situacích rozhodovat podle odhadnutelného přání partnera, a i když je to její rozhodnutí, tak je podvědomě takové, aby násilnému partnerovi vyhovovalo, takže nakonec nejde ve své podstatě o svobodné rozhodování. Pokud bude oběť fungovat podle programu, který agresor nastavil, pak bude klid, nebude ohrožována ona ani rodina. Přechází tak na jeho pravidla, o kterých se domnívá, že zajistí budoucí bezpečí, neopakování násilných útoků ze strany agresora. Systematicky je manipulována do přesvědčení, že jen díky svým chybám a prohřeškům proti „správným pravidlům“ dochází k násilí, ona je příčinou sporů a agresivních výbuchů partnera, její špatné chování, jednání a nemožné názory. Oběť tak začne agresora poslouchat na slovo, plnit jeho příkazy a přebírat jeho názory. Často jde o podvědomý proces, který si oběť sama ani neuvědomuje, naučené jednání ji posunuje směrem, kterým chce agresor. A zásahy do jejich nezdravého vztahu z okolí v této fázi vnímá nejen agresor, ale mnohdy i sama oběť jako schválnosti, nepřejícnost a závist, v čemž je také opakovaně utvrzována násilným partnerem.

Vzhledem ke skutečnosti, že se 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Policie České republiky v Brně zaměřuje na problematiku domácího násilí a stalkingu jako specifickou pracovní náplň, může si tak zpracovatel této práce dovolit určité polemiky k pochopení celospolečenského názoru,

že jednání tohoto typu pachatele domácího násilí je úmyslné a zlovolné. Z trestních spisů, kde se objevil tento typ pachatele a kterých je nejvíce ze všech případů domácího násilí, byl zaznamenán zajímavý postřeh. Pachatel tohoto typu násilí nemá v úmyslu oběti primárně ubližovat, jak je mylně předpokládáno. On si nepřipouští, že by jeho chování a jednání ubližovalo nebo mohlo ublížit. Často je zaštiťuje „vyšším principem“, kdy jeho cílem je idylka mezi partnery a šťastný život. Má utkvělou představu, jak má takové štěstí vypadat, jak ho má ten druhý partner zažívat a projevovat, co má plnit, jak se chovat, co říkat a jak se cítit. Často takové představy vychází z výchovného prostředí agresora, velmi často byly uplatňovány v rodinném prostředí, ze kterého agresor vzešel jako dítě a byl takovým názorům naučen často násilným otcem, dědem apod. Vlastně jde o pravidla, podle kterých má rodina fungovat, která mu byla jeho předky podávána jako jediná správná a jediný správný model partnerského vztahu a jakékoliv chyby je nutno korigovat závčas, aby k tomu šťastnému konci společně s partnerem došli. V rámci korekce je pak přípustná jakákoliv forma nátlaku, protože své jednání za nátlak nepovažuje, je to jen jeho snaha vysvětlit oběti správný postoj a přístup. Vlastně se agresor sám stylizuje do role obětavého partnera, který musí naučit toho druhého všemu správně. Jeho jednání bývá často podvědomé, protože takovému modelu chování a jednání s partnerem byl naučen z domova, střídání fází je neúmyslné, sám pachatel mění podvědomě své chování dle okolností a pocitů případného ohrožení jeho modelu vztahu. Dokonce se může stát, že pachatel reakce oběti nechápe, proč se jí tohle nebo ono zrovna nelíbí, vždyť je to právě takhle správně, copak to ona nevidí? Může trpět pocitem křivdy a nepochopení. Oběť může vnímat jako zlého člověka, co kazí jejich společné štěstí a on, který se tak snaží a tolik na tom pracoval, to nechápe, proč to dělá. Tehdy uplatňuje vůči oběti výčitky a snaží se v ní stále probouzet opakovaně pocit viny za každé takové její nesprávné rozhodnutí nebo jednání. Postupně získá nad obětí absolutní kontrolu a moc. Pokud oběť postupně izoloval od okolí a společnosti, nemusí se bát, že by se k ní dostaly informace, že tento jeho model není zdravý anebo dokonce, že by ji někdo zvenčí vztahu nabádal k úniku z takového vztahu.

Ale i přes tyto dlouhodobé snahy agresora se často stává, že oběť se k informaci nebo impulzu k možnosti odchodu ze vztahu dostane, a to nezávisle na vůli pachatele, někoho potká nebo shlédne film, přečte v knize nebo se doslechne z médií, a pokud najde dostatek sil, odvahy a podpory zvenčí, dokáže se takovému partnerovi vymanit.

A to je přesně ten okamžik, kdy po úniku oběti z násilného vztahu začne docházet k jejímu pronásledování tímto bývalým násilným partnerem a stalkingu. Ex partner-stalker je nejčastější typ pachatele stalkingu, statistiky hovoří odhadem o 50 % ze všech případů pronásledování, ale z policejní praxe 4. Oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování v Brně je toto procento podstatně vyšší, a to více než 75 %.

Stalking je tedy ve většině případů navázán na předešlý již ukončený vztah, ve kterém byly nějaké znaky domácího násilí.

4 Stalking a jeho ukotvení v našem právním systému

V trestním řízení se k postihu stalkingu v trestněprávní rovině užije ustanovení § 354 trestního zákoníku, nazván zákonodárci jako „nebezpečné pronásledování“. V kontextu stalkingu patří nebezpečné pronásledování mezi nejnebezpečnější formy stalkingu, které již lze postihovat trestními sankcemi. § 354 trestního zákoníku se objevil jako nový trestný čin v novelizovaném trestním zákoně, tedy v zákoně č. 40/2009 Sb.¹²

Do účinnosti nového trestního zákoníku bylo možné postihovat toto jednání pouze jako jednotlivé útoky, např. (násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci - § 197a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“)¹³, výtržnictví - § 202 trestního zákona¹⁴, pomluva - § 206 trestního zákona¹⁵, omezování osobní svobody - § 231 trestního zákona¹⁶, vydírání - § 235 trestního zákona¹⁷, porušování domovní svobody - § 238 trestního zákona¹⁸, poškozování cizí věci - § 257 trestního zákona¹⁹ apod.).

Od 1. 1. 2010 byl do trestního zákoníku v jeho novele zakotven nový trestný čin „nebezpečné pronásledování“ pod § 354, spadající do kategorie přečinů, čímž je nyní možné postihnout nejen jednotlivé konkrétní projevy pronásledování a dílčí útoky pachatele vůči oběti, ale chování pachatele jako celek s různými formami projevu jednání.

¹² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 436.

¹³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 495.

¹⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 495.

¹⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 495.

¹⁶ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 498.

¹⁷ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 499.

¹⁸ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 499.

¹⁹ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. *Trestní zákon*. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 502.

Znění přečinu bylo zákonodárci schváleno do této podoby:

§ 354 Nebezpečné pronásledování

- 1) *Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že*
 - a) *vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
 - b) *vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
 - c) *vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
 - d) *omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
 - e) *zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,*

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých,

bude potrestán odnětím svobody až na 1 rok nebo zákazem činnosti.

- 2) *Odnětím svobody na 6 měsíců až 3 roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin v odst. 1*
 - a) *vůči dítěti nebo těhotné ženě,*
 - b) *se zbraní, nebo*
 - c) *nejméně se dvěma osobami.²⁰*

²⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 436.

5 Policejní postupy a posuzování nebezpečnosti

V policejní praxi je nutné si uvědomit prvořadé cíle v rámci postupu proti osobě pachatele. Na prvním místě je zájem společnosti ochránit oběť stalkingu před pachatelem, zajistit její bezpečí a poté stalking pokud možno zastavit. K tomu slouží represivní prostředky, kterými policie a následné justiční složky disponují. K zajištění bezpečí oběti i objasnění věci je nutné vždy přistupovat individuálně, pragmaticky tak, aby zvolené řešení bylo co nejefektivnější v tom konkrétním případě. Policista musí disponovat teoretickými znalostmi a poznatky v problematice stalkingu, které využívá právě k vyhodnocení rizika hrozby budoucího útoku v tom konkrétním oznámeném případě.

Vychází se jednak z typů stalkingu a typu pachatele stalkingu, které již byly popsány dříve, ale také musí policista vycházet z celé řady dalších informací, ke kterým se musí taktickým vedením výslechu či šetření dostat. Zejména vychází z:

- **informací o pronásledovateli**

- ♦ sleduje se výskyt některých z těchto prvků:

- avizace útoku (zda se v jednání pachatele vyskytly výhrůžky ublížením na zdraví, usmrcením, usmrcením domácího mazlíčka anebo zanechání vzkazu ve formě usmrceného nějakého jiného zvířete – což je dle psychologů velmi závažným projevem avizace budoucího útoku a pokud pachatel stalkingu podobný prvek užije, nelze jeho jednání podceňovat a je nutné se zaměřit na ochranu oběti);
- dřívější pokusy výhrůžky realizovat (zda již v minulosti uskutečnil některé z avizovaných hrozeb, zda oběť již v minulosti napadl apod.);
- kontakt anebo útok vůči oběti na veřejnosti (pokud se již pokusil i o osobní kontakt, přestože dříve tomu tak nebylo, znamená to, že ztrácí zábrany a obavy z případných svědků a jeho dopadení);
- má stříelnou zbraň (je nutné zjišťovat zejména v případech, pokud pachatel již sáhl k výhrůžkám usmrcením nebo újmou na zdraví);
- umanutě fixovaný na oběť (je pak lhostejný k následkům činu a k následnému postihu);

- ignoruje normy, zákony, úřední nařízení či rozhodnutí (myšleno tak, zda pachatel má sklony k ignorování předešlých soudních zákazů nebo rozhodnutí, nerespektuje uzavřené dohody nebo vlastnictví k věcem apod.);
 - trpí závažnou duševní poruchou – prokazatelné lékařské záznamy anebo informace o hospitalizaci osoby na psychiatrii či medikace léky;
- **informací o oběti**
 - ◆ oběť se lustruje v policejních evidencích, důležité je zjištění odpovědí na tyto otázky:
 - znají a znali se oběť a pronásledovatel dobře;
 - jaký vztah pronásledování předcházeli;
 - s tím související informace: Je pronásledovatel obeznámen s denním režimem, návyky oběti (větší akční rádius možného působení, kontaktu);
 - má oběť reálnou možnost zajistit si fyzickou bezpečnost;
 - má oběť intenzivní strach až hrůzu z pronásledovatele („zlaté otázky“ – z čeho konkrétně? Co by mohl udělat?);
 - sdílí její obavy také lidé v jejím blízkém okolí (případ „nepravé oběti nebo oběti s bludy“);
 - je sama schopna vyhrožování zastavit, co pro to dosud učinila, jaká opatření konkrétně a s jakým výsledkem;
 - **informací o situačních faktorech**
 - ◆ momentální a aktuální situace, ve které se pronásledovatel nachází, jeho možnosti, schopnosti
 - dodržuje prostorovou distanci od oběti, jeho kontakty jsou převážně „na dálku“, tzn. elektronickou cestou, telefonicky, dopisy poštou anebo jsou časté i osobní kontakty, vzkazy za stěračem vozidla, ve schránce či u bytu, zanechávání dárků;
 - zaměstnání a finanční zabezpečení stalkera, (vlastní vozidlo, technické prostředky, má odborné znalosti z techniky či přístup k databázím anebo naopak není zaměstnán a má dostatek volného času);
 - **dynamiky průběhu pronásledování**
 - ◆ zjišťujeme existenci momentů, které by dle předpokladu mohly způsobit či vést k eskalaci pronásledování

- intervence třetích osob do průběhu pronásledování (reakce na minulé intervence okolí, kamarádů či příbuzných, případně i výsledek předchozí policejní intervence);
- blíží se rozhodnutí soudu ve věci nebo souvisejících záležitostech (péče o dítě, majetek apod., kdy je reálná hrozba eskalace, pokud by soudní rozhodnutí nebylo v souladu s představami stalkera);
- brzké právní postupy vůči pronásledovateli (má před sebou nástup k výkonu trestu odnětí svobody, zejména v případech, pokud očekávaný trest bude dlouhodobější, existuje riziko, že stalker představu odloučení neunes);
- nový vztah, který oběť navázala (zejména v případech expartnerů stalkerů anebo umanutých ctitelů, kdy tato okolnost způsobí pocit ponížení a zrady u pachatele a má potřebu situaci řešit „důrazněji“).

Za použití všech těchto informací a znalostí pak policista přistupuje k vyhodnocení hrozby rizika budoucího útoku ze strany stalkera vůči oběti. Podle vyhodnocení rozhodne policista nejen o dalším postupu vůči pachateli, ale i o způsobu a formě ochrany oběti, zajištění jejího bezpečí před stalkerem.

Policista musí oběť vždy řádně poučit o možnostech ochrany, ať už ze strany Policie ČR, anebo jinými právními prostředky.

- V této souvislosti je využíván například institut krátkodobé ochrany dle § 50 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii ČR“)²¹, kde je nutné oběti zejména vysvětlit podstatu ochrany, jakými formami může být provedena, současně je nutné oběť upozornit na nutnost podrobit se pokynům policisty, provádějícího krátkodobou ochranu a jakékoliv neuposlechnutí pokynů může vést k ukončení krátkodobé ochrany, která je prováděna vždy jen se souhlasem chráněné osoby.
- Předběžné opatření dle § 405 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, (dále jen „zákon o zvláštních řízeních soudních“)²² účinné od

²¹ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4098.

²² ČESKO. Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 112, s. 3247.

1. 1. 2014 (dříve § 76b zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád)²³, které již vyžaduje určitou aktivitu oběti, tzn. zajistit si sepsání návrhu, jeho doručení příslušnému soudu a ten do 48 hodin rozhodne o zamítnutí návrhu anebo vydá usnesení, kterým se pachateli uloží povinnost zdržet se určitých forem jednání vůči navrhovateli. Toto opatření je zřejmě nejefektivnější formou ochrany oběti. V případě, že pachatel toto předběžné opatření poruší, může se dopustit přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“).²⁴

Důležité je také poučit oběť o dalším postupu, zejména o jejím chování vůči stalkerovi do budoucna. Z psychologických poznatků jednoznačně vyplývá, že nejvhodnější je zaujmout vůči pachateli tzv. „nulovou reakci“, nijak nereagovat na proběhlé kontakty, neodepisovat, nebrat hovory, vyhýbat se místům, o kterých lze předpokládat, že by se zde s pachatelem mohla setkat, důkazy uchovávat, nemazat zprávy, nevyhazovat dopisy, vše dokumentovat. Důležité je také informovat své okolí o stalkingu, zejména rodinu a blízké osoby, aby neposkytovali žádné informace o oběti třetí osobě, často pod nejrůznějšími smyšlenými legendami stalkeri okolí oběti kontaktují a domáhají se informací o novém pobytu, zaměstnání či kontaktu na oběť, pokud tyto změnila.

5.1 Policejní postupy dle věcné a místní příslušnosti v rámci Městského ředitelství Policie ČR Brno

Problematikou stalkingu se u Městského ředitelství Policie České republiky v Brně zabývá 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování, které se rovněž zabývá problematikou domácího násilí a jiným protiprávním jednáním s tímto souvisejícím, jak je již v této práci zmíněno. Jedná se o jedinou takto specializovanou skupinu v České republice, která vznikla v roce 2005. Zpracovatel této práce je členem této specializované skupiny od r. 2010, tedy od účinnosti trestního zákoníku, ve

²³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*, 1963, částka 56, s. 391.

²⁴ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 431.

kterém je poprvé obsažen trestný čin nebezpečné pronásledování pod § 354 trestního zákoníku. Vzhledem k tomu, že je autor práce členem této specializované skupiny od účinnosti nového trestního zákoníku, je schopen adekvátně odpovědět na níže uvedené dotazy související s postupem policejního orgánu v souvislosti s prověřováním a vyšetřováním tohoto trestného činu. Výzkumnou techniku – řízený rozhovor – zvolil autor práce jako vhodnou metodu k empirickému zjištění rozdílnosti postupu policejních orgánů v teritoriu Jihomoravského kraje. K tomuto řízenému rozhovoru bylo vypracováno deset otázek, jejichž odpovědi by měly splnit jeden z cílů práce, tedy zjistit rozdílnost postupu policejního orgánu v teritoriu Jihomoravského kraje. Výsledkem je zjištění věcné a místní příslušnosti policejního orgánu v dané problematice, včetně celého procesního postupu v rámci přípravného řízení, tedy od přijetí oznámení až po ukončení věci.

1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?

4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování, a to pro přijímání trestních oznámení, jejich prověřování i vyšetřování.

2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?

Ano, celé oddělení.

3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?

Úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním Trestní řád (dále jen „trestní řád“).²⁵

²⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 66, ve znění zákona č. 341/2011 o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. 2011, částka 120, s. 4261.

4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?

Ano, všechny uvedené informace a dále je zjišťováno, zda zažil podezřelý v dětství domácí či jiné násilí, zda užil nějaké násilí vůči oběti stalkingu a jaký má k násilí vztah, kdo je pro podezřelého referenční osobou, jak podezřelý spolupracuje s úřady, zda je držitelem nějaké zbraně.

5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokáce tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?

Vše uvedené a dále je oběť poučena o postupu v případě pokračujícího pronásledování ze strany podezřelého, tedy veškeré kontakty a pokusy o kontakt zaznamenávat, na tyto kontakty nijak nereagovat – „nulová reakce“, pokud nebyla dána jasná výzva, že si oběť nepřeje být kontaktována, tak tuto výzvu dát.

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

Vyhotovení fotografií přijatých SMS zpráv z mobilního telefonu, zajištění všech dostupných důkazů tj. kopie zaslaných mailových zpráv, případně jiných kontaktů. Dále je proveden výpis z telekomunikačního provozu na základě příkazu ke zjištění těchto údajů, a to buď dle § 88a odst. 1 trestního řádu, který vydá věcně a místně příslušný soud nebo se souhlasem majitele a uživatele předmětné sim karty dle § 88a odst. 4 trestního řádu, který vydá věcně a místně příslušný policejní orgán.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Buď odbor analytiky Městského ředitelství Brno, případně zpracovatel sám a o tomto vyhotoví úřední záznam o analýze výpisu telekomunikačního provozu.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Ihned po přijetí oznámení, pokud je to možné, je podezřelý předvolán telefonicky, přičemž je již při tomto poučen o tom, že si oběť nepřeje, aby ji nadále kontaktoval a o následcích, které by mohly nastat, pokud by ve svém jednání pokračoval.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Po přijetí oznámení jsou zahájeny úkony trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu, následně prováděny výslechy svědků, které uvede oběť ve svém podání vysvětlení, výpisy z telekomunikačního provozu, šetření v místech, kde má docházet k pronásledování a zde zjišťování dalších svědků, shromažďování všech dostupných důkazů ve prospěch či neprospěch pachatele.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Pokud se toto stihne do 3 týdnů od zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu a je dostatečně odůvodněn závěr, že došlo ke spáchání trestného činu, a že jej spáchala konkrétní osoba, je věc řešena ve zkráceném přípravném řízení dle § 179a trestního řádu. V opačném případě, tedy nedodržení uvedené lhůty, což se vzhledem k již zmiňovaným úkonům trestního řízení, především pak získávání výpisů z telekomunikačního provozu, stává, se zahájí trestní stíhání dle § 160/odst.1 trestního řádu. Pokud nejsou důvody pro uvedený postup, věc se buď odevzdá dle § 159a/1a), b) trestního řádu do přestupkové komise nebo se odloží dle § 159a/1 trestního řádu, tedy nejde o podezření ze spáchání trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak.

5.2 Policejní postupy dle věcné a místní příslušnosti ve zbývajících územních odborech Jihomoravského kraje

V Jihomoravském kraji je celkem 7 Územních odborů Policie České republiky včetně již zmíněného Městské ředitelství Policie České republiky Brno. Jedná se o tyto Územní odbory:

- Územní odbor Blansko
- Územní odbor Brno – venkov
- Územní odbor Břeclav
- Územní odbor Hodonín
- Územní odbor Vyškov
- Územní odbor Znojmo

Na každém uvedeném územním odboru Policie České republiky byl proveden řízený rozhovor s oprávněnou osobou, tedy osobou, která se problematikou stalkingu na daném odboru zabývá. Většinou se jednalo o koordinátory daného Územního odboru Policie ČR, vyšetřovatele specializované na danou problematiku, případně vedoucí obvodních oddělení Policie ČR.

5.2.1 Územní odbor Blansko

Na Územním odboru Blansko byl dne 4. 3. 2016 proveden řízený rozhovor s kpt. Mgr. Jiřím Vrtílkou, vrchním komisařem, který je školitelem problematiky domácího násilí a stalkingu v rámci uvedeného Územního odboru.

- 1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?**

Prvotní oznámení vždy obvodní oddělení, následně věc konzultuje se Službou kriminální policie a vyšetřování a předává na tuto službu k dalšímu šetření. Prověřování a vyšetřování provádí vždy Služba kriminální policie a vyšetřování.

2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?

Na obvodním oddělení ani Službě kriminální policie a vyšetřování není žádný specialista na danou problematiku. Na obvodním oddělení jsou dvě policistky vyčleněny na problematiku domácího násilí a na Službě kriminální policie a vyšetřování je jeden specialista na domácí násilí. Tito většinou šetří rovněž problematiku stalkingu.

3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?

Pokud se jedná o prvotní oznámení, tak vždy na Protokol o trestním oznámení. V případě, že již byl dán policejnímu orgánu jiný podnět např. písemný ze strany oběti nebo státního zastupitelství, je věc přijata na Úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158/6 trestního řádu.

4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?

Ano, v souvislosti s využitím krátkodobé ochrany, aby bylo zjištěno, zda hrozí přímé nebezpečí oběti.

5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokáce tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?

Jen dle zákonného poučení, tzn. dle trestního řádu a zákona o obětech.²⁶

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

²⁶ ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 20.

Dokumentace dostupných důkazů, tj. dokumentace SMS zpráv, případně mailových či jiných kontaktů a výpis z telekomunikačního provozu se souhlasem oběti dle § 88a/4 trestního řádu.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Na žádost zpracovatele provádí výpis analytik.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Většinou až po získání co nejvíce informací, ale v případě velkého nebezpečí pro oběť je podezřelý kontaktován ihned, aby věděl, že věc je řešena policií, tedy že se dopouští protiprávního jednání.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Ustanovení svědků a jejich výslechy, šetření v rodině oběti, ale i podezřelého, v zaměstnání, výpisy z telekomunikačního provozu.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Od účinnosti nového trestního zákoníku, tedy od r. 2010, bylo v případě prokázání tohoto trestného činu konkrétní osobě zahájeno trestní stíhání dle § 160/1 trestního řádu, v současné době se většinou postupuje ve zkráceném přípravném řízení, tedy sdělením podezření.

5.2.2 Územní odbor Brno – venkov

Na Územním odboru Brno - venkov byl dne 24. 2. 2016 proveden řízený rozhovor s npor. Mgr. Bc. Pavlem Doležalem, zástupcem vedoucího obvodního oddělení Policie ČR Ivančice, který je specialistou na problematiku domácího násilí a stalkingu. Dne 24. 2. 2016 byl proveden řízený rozhovor s por. Bc. Pavlem Kouřilem, komisařem Služby kriminální policie a vyšetřování na Územním odboru Brno – venkov, který se specializuje na problematiku domácího násilí a stalkingu.

- 1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?**

Pro přijímání trestného činu nebezpečné pronásledování je to v daném Územním odboru obvodní oddělení, prověřování a vyšetřování vždy koná Služba kriminální policie a vyšetřování.

- 2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?**

Na obvodním oddělení Policie ČR Ivančice žádné osoby na tuto problematiku vyčleněny nejsou, u Služby kriminální policie a vyšetřování jsou to dvě osoby.

- 3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?**

Protokol o trestním oznámení.

- 4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?**

Ano, všechny dostupné informace k osobě pachatele se zjišťují při nabírání oznámení.

- 5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokace tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?**

Vyjma zákonného poučení všechny dotazované a ještě tzv. nulovou reakci na jednání pachatele. Na Službě kriminální policie a vyšetřování se nepoučuje o možnosti podat návrh na místně příslušný soud ohledně vydání předběžného opatření.

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

Nafocení dostupných SMS zpráv s mobilního telefonu oběti, následuje žádost o provedení výpisu z telekomunikačního provozu, nejlépe se souhlasem majitele předmětné sim karty.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Vždy skupina analytiky.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Většinou až po zjištění všech dostupných informací a důkazů, v případě rizika pro oběť ihned po oznámení věci na Policii ČR.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Výpisy z telekomunikačního provozu, výslechy svědků.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Většinou zahájením trestního stíhání konkrétní osoby dle § 160/1 trestního řádu.

5.2.3 Územní odbor Břeclav

Na Územním odboru Břeclav byl dne 24. 2. 2016 proveden řízený rozhovor s npor. Bc. Patricií Novotnou, zástupkyní vedoucího obvodního oddělení Policie ČR Hustopeče. Dne 25. 2. 2016 byl proveden řízený rozhovor s kpt. JUDr. Josefem Šenkem, LL. M., vrchním komisařem Územního odboru Břeclav a por. Ing. Bc. Lenkou Cupalovou z odboru obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování v Břeclavi.

- 1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?**

Tyto případy přijímá obvodní oddělení a po konzultaci se Službou kriminální policie a vyšetřování tyto případy předává k prověřování této službě.

- 2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?**

Na obvodním oddělení Policie ČR Hustopeče není na tuto problematiku vyčleněna žádná osoba. Na Službě kriminální policie a vyšetřování jsou na tuto problematiku vyčleněny dvě osoby.

- 3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?**

Protokol o trestním oznámení.

- 4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?**

Ano, všechny dotazované informace zjišťujeme a dále skutečnost, zda má podezřelý nějakou zbraň.

- 5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokace tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?**

Navíc je oběť poučena o všech zmíněných možnostech.

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

Zajištění dat ze zařízení, většinou se jedná o mobilní telefon, ohledání mobilního telefonu, výpis z telekomunikačního provozu většinou se souhlasem uživatele a majitele sim karty.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Analytik nebo zpracovatel případu.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Co nejdříve je to možné s poučením, aby zanechal svého protiprávního jednání s tím, že si oběť nepřeje, aby ji dále kontaktoval.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Výpisy, ohledání mobilního telefonu, výslechy svědků a dále dle zjištěných informací.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Přednostně ve zkráceném přípravném řízení, jen u složitějších věcí zahájením trestního stíhání.

5.2.4 Územní odbor Hodonín

Na Územním odboru Hodonín byl dne 3. 3. 2016 proveden řízený rozhovor s kpt. Mgr. Janem Miškeříkem, vrchním komisařem územního odboru Hodonín a por. Bc. Karlem Zálešákem, vyšetřovatelem Služby kriminální policie a vyšetřování Hodonín.

1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem

nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?

Případy podezření ze spáchání trestného činu nebezpečné pronásledování přijímají policisté z obvodního oddělení. Následně věc konzultují se Službou kriminální policie a vyšetřování, která dále prověřuje a vyšetřuje složitější případy. Jednodušší případy si ponechává a následně prověří, případně i ukončí ve zkráceném přípravném řízení.

2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?

Na obvodním oddělení není žádný specialista. Na Službě kriminální policie a vyšetřování je pouze specialista na domácí násilí, ale na stalking není.

3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?

Vždy na Úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158/6 trestního řádu.

4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?

Ano, ale jelikož tyto případy přijímají policisté z obvodního oddělení, stává se, že na některou otázku zapomenou, což se upřesní následovným doplněním výslechu.

5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokáce tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?

Pouze dle zákonného poučení, nic z uvedeného policisté dále nepoučují.

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

Žádost o provedení výpisu z telekomunikačních zařízení, nejčastěji se souhlasem uživatele předmětné sim karty, tedy dle § 88a/1 trestního řádu.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Většinou sám zpracovatel, při složitých výpisech ve spolupráci s analytikem.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Pokud možno co nejdříve, ale vždy až po získání co nejvíce informací o případu.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Výslechy svědků, výpisy z telekomunikačních zařízení, šetření v rodině, ohledání telefonu, výslech podezřelého.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Jednodušší případu ve zkráceném přípravném řízení, takovým způsobem mohou končit policisté na obvodním oddělení, pokud je skutek pachateli prokázán. Při složitých kauzách a zjištění pachatele se postupuje zahájením trestního stíhání.

5.2.5 Územní odbor Vyškov

Na Územním odboru Vyškov byl dne 25. 2. 2016 proveden řízený rozhovor s npor. Bc. Igorem Sobotkou, zástupcem vedoucího obvodního oddělení Vyškov a dne 25. 2. 2016 byl proveden řízený rozhovor s por. Mgr. Kateřinou Veselou, specialistkou na problematiku domácího násilí a stalkingu Služby kriminální policie a vyšetřování ve Vyškově.

- 1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?**

Oznámení ve věci podezření ze stalkingu přijímá většinou obvodní oddělení, ale i Služba kriminální policie a vyšetřování, dle závažnosti a případné spojitosti s domácím násilím.

- 2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?**

Na obvodním oddělení ne, na Službě kriminální policie a vyšetřování jsou to dvě osoby.

- 3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?**

Dle závažnosti, při závažnějším oznámení, a to většinou související s domácím násilím se věc přijme na Protokol o trestním oznámení, při méně závažném oznámení na Úřední záznam o podaném vysvětlení.

- 4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?**

Ano, všechny uvedené.

- 5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokáce tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?**

Možnost krátkodobé ochrany, o možnosti vydat předběžné opatření ne, jinak vše uvedené.

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

Žádost o výpis z telekomunikačního provozu, nejlépe se souhlasem oběti, protože je to nejrychlejší.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Analytická skupina, někdy společně se zpracovatele, analytik sepíše i úřední záznam o provedené analýze z výpisu telekomunikačních zařízení.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Většinou v době, kdy je zřejmé, že se skutečně jedná o trestný čin. Pokud se však jedná o důvodné nebezpečí vůči oběti, je podezřelý kontaktován ihned po přijetí oznámení.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Dokumentace SMS zpráv, facebooku, šetření v rodině oběti, výslechy svědků, výpisy z telekomunikačního provozu, šetření v místě páčání pronásledování.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Pokud je trestný čin prokázán, tak vždy zahájením trestního stíhání konkrétní osoby dle § 160/1 trestního řádu.

5.2.6 Územní odbor Znojmo

Na Územním odboru Znojmo byl dne 22. 2. 2016 proveden řízený rozhovor s kpt. Mgr. Bc. Bohuslavem Spáčkem, koordinátorem Územního odboru Znojmo pro problematiku domácího násilí a stalkingu a dále s npor. Bc. Janem Neuwirthem, zástupcem vedoucího oddělení Policie ČR Znojmo:

- 1. Který policejní orgán je v daném územním odboru Policie ČR věcně příslušný k přijímání oznámení souvisejících s trestným činem nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku a následným prověřováním a vyšetřováním?**

Do roku 2013 všechny trestné činy nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku přijímalo a šetřilo Obvodní oddělení Policie ČR Znojmo, tedy včetně případného zkráceného přípravného řízení. Po r. 2013 Obvodní oddělení Znojmo věci v dané problematice pouze přijímalo, následně konzultovalo se Službou kriminální policie a vyšetřování Znojmo a předalo ve všech případech do prověřování této službě.

- 2. Je na tuto problematiku vyčleněn specialista? Pokud ano, je tento specialista vyčleněn i na problematiku Domácího násilí?**

Ano, jsou to dvě osoby ze Služby kriminální policie a vyšetřování. Oba jsou vyčleněni jak na problematiku stalkingu, tak na problematiku domácího násilí.

- 3. Na jaký protokol je oznámení přijímáno?**

Protokol o trestním oznámení.

- 4. Zjišťujete při přijímání oznámení informace o podezřelém (vztah k oběti, trestní minulost, možná psychiatrická diagnóza, užívání alkoholu, drog nebo jiných omamných látek...)?**

Při přijímání se většinou zjišťují základní informace k samotné věci, bližší informace k osobě pachatele si již následně zjišťuje Služba kriminální policie a vyšetřování.

- 5. Jak poučujete oběti vyjma zákonného poučení (možnost podat návrh na vydání předběžného opatření na věcně a místně příslušný soud, blokáce tel. čísla podezřelého případně jeho mailové adresy, informovat o jednání podezřelého další osoby...)?**

Dle konkrétního případu, o všem uvedeném jsou oběti poučeny a dále o tzv. nulové reakci na kontaktování ze strany stalkera.

6. Jaký je následný postup v případě kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací, konkrétně telefonicky nebo formou SMS zpráv?

Podání žádosti na okresní soud k vydání příkazu k výpisu telekomunikačního provozu, v případě, že je oběť majitelem sim karty s tel. číslem, na které bude prováděn výpis a tento k tomuto dá souhlas, vyhotoví příkaz policejní orgán.

7. Kdo provádí analýzu vyhotoveného výpisu telekomunikačního provozu?

Skupina analytiky, a to vždy.

8. Kdy je podezřelý vyzván k podání vysvětlení, v jakém procesním stádiu prověřování?

Dle konkrétního případu, většinou ihned, aby byl poučen o tom, že se oběť obrátila o pomoc na Policii ČR, a že si nepřeje, aby byla dále ze strany stalkera kontaktována. Pokud by se jednalo o složitější dokazování a bylo by riziko zničení důkazů (většinou elektronických), tak až po jejich získání, ale primárně s ohledem na riziko, které hrozí oběti.

9. Jaké jsou po přijetí oznámení učiněny další procesní úkony?

Výpisy z telekomunikačního provozu, výslechy svědků.

10. Jakým způsobem je ukončeno prověřování?

Téměř vždy ve zkráceném přípravném řízení, tedy zprávou o zkráceném přípravném řízení.

5.3 Rozdílnost postupu a věcné příslušnosti policejního orgánu v rámci teritoriálního území Jihomoravského kraje

Z provedených řízených rozhovorů se zástupci každého územního odboru Policie České republiky v teritoriu Jihomoravského kraje, kteří problematiku stalkingu zaštiťují v jejich územním odboru, vyplývá, že postup není zcela sjednocen. Rozdílnost v postupu policejního orgánu, který musí postupovat prioritně dle trestního řádu je autorem práce spatřována především v požadavcích věcně a místně příslušného státního zastupitelství. Na základě provedených řízených rozhovorů byly komparační metodou zjištěny následující rozdíly mezi Městským ředitelstvím Policie České republiky Brno (pro komparaci dále jen „**MŘ PČR Brno**“) a zbývajícími územními odbory (pro komparaci dále jen „**ZÚO**“) v postupu policejního orgánu na teritoriálním území Jihomoravského kraje při šetření stalkingu:

1. **MŘ PČR Brno** – veškerou problematiku související se stalkingem přijímá, prověřuje a vyšetřuje specializovaná skupina Služby kriminální policie a vyšetřování, tedy tato specializovaná skupina je věcně příslušná k dané problematice.

ZÚO – věcně příslušní k přijímání oznámení ve věcech stalkingu jsou policisté z obvodního oddělení. K prověřování a vyšetřování jsou to vyšetřovatelé ze Služby kriminální policie a vyšetřování.

2. **MŘ PČR Brno** – na problematiku stalkingu je vyčleněno celé oddělení, toto se zabývá i problematikou domácího násilí.

ZÚO – na obvodních odděleních Policie ČR jsou pouze v jednom Územním odboru vyčleněny dvě policistky, ale to především pro problematiku domácího násilí, u Služby kriminální policie a vyšetřování jsou na tuto problematiku vyčleněni vždy dva vyšetřovatelé, kromě jednoho územního odboru, kde je vyčleněn pouze jeden vyšetřovatel.

3. **MŘ PČR Brno** – oznámení je vždy přijato na Úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158/6 trestního řádu.

ZÚO - pět územních odborů přijímá oznámení na Protokol o trestním oznámení, jeden územní odbor na Úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158/6 trestního řádu.

4. **MŘ PČR Brno** – při přijímání se zjišťují všechny dostupné informace k osobě pachatele a dále je zjišťováno, zda zažil podezřelý v dětství domácí či jiné násilí, zda užil nějaké násilí vůči oběti stalkingu a jaký má k násilí vztah, kdo je pro podezřelého referenční osobou, jak podezřelý spolupracuje s úřady, zda je držitelem nějaké zbraně.

ZÚO – při přijímání oznámení zjišťuje většinou policista z obvodního oddělení všechny jen potřebné informace k osobě pachatele, následně spisový materiál postoupí Službě kriminální policie a vyšetřování, která tyto informace zjišťuje dle závažnosti a nebezpečnosti pro oběť.

5. **MŘ PČR Brno** – oběť je poučena o všech uvedených možnostech a dále je poučena o postupu v případě pokračujícího pronásledování ze strany podezřelého, tedy veškeré kontakty a pokusy o kontakt zaznamenávat, na tyto kontakty nijak nereagovat - „nulová reakce“, pokud nebyla dána jasná výzva, že si oběť nepřeje být kontaktována, tak tuto výzvu dát.

ZÚO – přesně polovina dotazovaných územních odborů poučuje oběť mimo zákonná ustanovení a o dalším možném postupu, druhá polovina poučuje jen dle stanovených zákonných poučení.

6. **MŘ PČR Brno** – v případě kontaktování elektronickou cestou jsou vyhotoveny fotografie přijatých SMS zpráv z mobilního telefonu, zajistí se všechny dostupné důkazy tj. kopie zaslaných mailových zpráv, případně jiných kontaktů. Dále je proveden výpis z telekomunikačního provozu na základě příkazu ke zjištění těchto údajů, a to buď dle § 88a) odst. 1 trestního řádu, který vydá věcně a místně příslušný soud nebo se souhlasem majitele a uživatele předmětné sim karty dle § 88a) odst. 4 trestního řádu, který vydá věcně a místně příslušný policejní orgán.

ZÚO – shodný postup jako u MŘ PČR Brno.

7. **MŘ PČR Brno** – analýzu provádí většinou odbor analytiky, v případě jednoduššího výpisu si analýzu provede zpracovatel sám a o tomto sepíše úřední záznam o provedené analýze z výpisu z telekomunikačního provozu.

ZÚO – na čtyřech Územních odborech provádí analýzu výpisu zpracovatel společně s analytikem, ve dvou Územních odborech provádí analýzu pouze odbor analytiky.

8. **MŘ PČR Brno** – podezřelý je policií kontaktován ihned po přijetí oznámení, pokud je to možné, je podezřelý předvolán telefonicky, přičemž je již při tomto poučen o tom, že si oběť nepřeje, aby ji nadále kontaktoval a o následcích, které by mohly nastat, pokud by ve svém jednání pokračoval.

ZÚO – tři ze šesti dotazovaných Územních odborů kontaktují podezřelého až po získání potřebných informací, ale s ohledem na nebezpečí, které oběti hrozí. Zbývající tři Územní odbory kontaktují podezřelého ihned, ze stejných důvodů jako je uvedeno u MŘ PČR Brno.

9. **MŘ PČR Brno** – Po přijetí oznámení jsou zahájeny úkony trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu a následně jsou prováděny výslechy svědků, které uvede oběť ve svém podání vysvětlení, výpisy z telekomunikačního provozu, šetření v místech, kde má docházet k pronásledování a zde zjišťování dalších svědků, shromažďování všech dostupných důkazů ve prospěch či neprospěch pachatele.

ZÚO – Shodný postup u MŘ PČR Brno, navíc na dvou Územních odborech provádí policisté ohledání telefonu.

10. **MŘ PČR Brno** – Celé šetření, pokud se stihne řádně prošetřit do 3 týdnů od zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu a je dostatečně odůvodněn závěr, že došlo ke spáchání trestného činu, a že jej spáchala konkrétní osoba, je věc řešena ve zkráceném přípravném řízení dle § 179a trestního řádu. V opačném případě, tedy nedodržení uvedené lhůty, což se vzhledem k již zmiňovaným úkonům trestního řízení, především pak získávání výpisů z telekomunikačního provozu, stává, se zahájí trestní stíhání dle

§ 160/odst.1 trestního řádu. Pokud nejsou důvody pro uvedený postup, věc se buď odevzdá dle § 159a/1a, b) trestního řádu do přestupkové komise nebo se odloží dle § 159a/1 trestního řádu, tedy nejde o podezření ze spáchání trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak.

ZÚO – na zbývajících šesti územních odborech v rámci Jihomoravského kraje nemají věcně a místně příslušným Státním zastupitelstvím zkrácenou dobu pro prověřování, tedy mají dobu 2 měsíců. Většinou tedy prověřování končí sdělením podezření ve zkráceném přípravném řízení, k čemuž jsou v těchto územních odborech věcně obvykle příslušní policisté z obvodního oddělení, ale v případě trestného činu nebezpečného pronásledování dle § 354 trestního zákoníku jsou pro zkrácené přípravné řízení věcně příslušní vyšetřovatelé ze Služby kriminální policie a vyšetřování.

6 Kyberstalking a kyberšikana

S technickými pokroky dnešní doby souvisí i nové formy stalkingu, které se objevují ve společnosti čím dál častěji. Dnešní technické znalosti a dovednosti lidské populace se zvyšují úměrně k rozvoji techniky a jejím možnostem. Jako nejnovější fenomén v oblasti stalkingu se objevují nové formy kyberstalkingu, proti kterým se stále ještě běžný uživatel těžko brání.

Kyberstalking je specifickým druhem stalkingu, představuje jeho virtuální podobu, kdy pronásledovatel ke svému pronásledování využívá prostředků moderní počítačové techniky a zahrnuje v sobě tak aktivity v podobě nevyžádaných e-mailů, zakládáním falešných profilů na sociálních sítích, jako je facebook, umístováním hanlivých fotografií či inzerátů na tyto sociální sítě, získáváním osobních informací z těchto sítí, chatováním a pomlouváním na různých blozích, rozesílám SMS zpráv skrz webové brány. S kyberstalkingem přímo souvisí kyberšikana, při které jsou nejčastěji ohroženy děti.

Kyberšikana není novým jevem. Mnoho dětí ji přesto nezná, dokud ji nezažije na vlastní kůži. Vzhledem ke stále větší dostupnosti IT technologií představuje tento druh šikany velké nebezpečí. Přestože je většina agresorů ze stejné školy jako oběť, snaží se vedení instituce často předstírat, že se ho to netýká. Za tímto postojem je spíše neinformovanost.

Pro děti je do určitého věku v rámci celého dospívání svým způsobem daleko důležitější i to, jak je vnímá jejich sociální skupina než to, jak je vnímají dospělí. Takže i když my dospělí jim budeme říkat, jak je máme rádi, jak jsou prima, jak se jim všechno daří, jak jsou úžasní, ale jejich sociální skupina jim bude dávat najevo, že je vyčleňuje, že je nepřijímá, že si nezaslouží, aby byly částí této skupiny, tak to pro ně má daleko větší dopad, než že je podporujeme. Jsou velmi citliví na to, co o nich říká jejich sociální okolí. Respektive vlastní hodnotu, sebehodnotu, vnímají na základě toho, co o sobě slyší ze svého sociálního okolí. Proto jsou děti, mimochodem, tolik konformní, tolik uniformní, protože chtějí zapadnout do té své skupiny.

Drtivá většina dětí tento pojem nezná. Jenom hrstka dětí se s tímto termínem setkala v hodinách ve škole, jinými slovy jim ho vysvětlili učitelé. Je to velmi nebezpečné, že tento termín neznají, protože děti si často neuvědomují, že to, co dělají,

je za hranicí nejenom slušného, ale i legálního chování, a zároveň někdy mohou podlehnout dojmům, že to, co se jim děje, i když to není v pořádku, je svým způsobem normální. Proto je velmi důležité, aby s tímto termínem byly seznamovány co nejdříve.

Krutou pravdou je, že ačkoliv většina dětí vyjmenuje rizika, která je mohou potkat na internetu, tak zdaleka ne vždy se chovají obezřetně. O mnoha rizicích vědí, ale neberou je příliš vážně. Děti mají dojem, že jim se to stát nemůže.

V tomto ohledu je nutné děti vzdělávat a informovat je. Je zcela přirozené, že si na internetu vyměňujeme nějaké informace. Už není úplně přirozené, že se jedná o informace velmi osobní. A právě to je jeden ze signálů, že není něco v pořádku. Pokud někdo na dítěti vyzvídá, kde přesně bydlí, eventuálně kdy chodí ze školy, chce po něm fotografie – tak toto je velmi nebezpečné jednání a děti by měly dostat informaci, že když se to objeví, tak by měly komunikaci ukončit. Pokud ji neukončí, tak alespoň nerealizovat to, co po nich ten člověk chce, protože je pravděpodobné, že se za tou identitou skrývá úplně někdo jiný.

Zatím se zdá, že převažuje chování, kdy jsou informační technologie užívány jen jako nástroje k provádění útoků. Zasílání e-mailů, SMS zpráv a obtěžující telefonní hovory jsou častá forma útoků, ale samotná hrozba je ukryta v obsahu sdělení. Na druhé straně stojí incidenty kybernetických stalkerů, kteří zneužívají specifika online prostředí a svých větších znalostí z oblasti informatiky k tomu, aby trýznili oběť. Zneužívá se tak především domnělá anonymita prostředí internetu a s ní související důvěřivost ostatních uživatelů.²⁷

Nejčastějším typem útoků však prozatím zůstává rozesílání velkého množství anonymních e-mailů a SMS zpráv s výhrůžným charakterem, získávání informací o uživateli za účelem zneužití nebo vydírání, elektronická sabotáž, vydávání se za jiného uživatele nebo krádež identity pomocí falešného účtu, objednávání služeb a zboží na jméno oběti a také nabádání ostatních uživatelů k útokům na oběť.²⁸

²⁷ JIROVSKÝ, V. *Kybernetická kriminalita*. Praha, 2007, s. 35.

²⁸ SHERIDAN, L. P., GRANT, T. *Is cyberstalking different? Psychology, Crime & Law* [online]. 2007 [cit. 7.3.2016]. Dostupné z WWW: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&hid=123&sid=6c7d1257-032d-4203-8324-e21cc4fca73d%40sessionmgr110>>.

Zatím to vypadá, že na prvním místě jsou mobilní telefony, ale hned v závěsu jsou emaily a sociální sítě. Někteří rodiče by svému dítěti mohli poradit, když tě někdo obtěžuje na facebooku, tak si ten profil zruš. Není úplně jednoduché zrušit něco, co je na internetu. Digitální stopa prakticky vždycky zůstává. Ta rada je míněna vždy dobře – zruš si svůj profil. Proč by to dítě dělalo, když ten profil na jakékoli sociální síti je pro něj komunikačním kanálem? Ono tam chce ten profil mít, chce skrze něj komunikovat s vrstevníky a i když se přes něj děje ubližování a my dítě přesvědčíme, aby si profil zrušilo, tak přeci jenom by to mohlo vnímat jako vlastní porážku. Daleko efektivnější je, když už mu někdo ubližuje, a to dítě se svěří dospělým, učinit základní kroky. Tím prvním je nahlásit to správci nebo administrátorovi serveru, který by měl znemožnit přístup k tomu agresorovi nebo agresorovi zrušit profil, protože někoho uráží nebo se chová mimo pravidla dohodnutá na daném webu. Další důležitý krok, na který zapomínáme, je zálohovat si ty urážky. Protože je to důkazní materiál. Většina lidí má tendenci to rychle smazat, abychom to neviděli, ale to je nebezpečné v tom, že nám pak chybí v ruce důkazy.

Jednoduše řečeno - kyberšikana je šikanování jiné osoby pomocí informačních technologií – internetu, mobilních telefonů apod. (např. vydírání, ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrasování), kyberstalking je zneužívání internetu, mobilních telefonů či jiných informačních a komunikačních technologií ke stalkingu, tedy k pronásledování.²⁹

²⁹ *Pracovní seminář k problematice prevence nebezpečných komunikačních jevů* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/pracovni-seminar-k-problematice-prevence-nebezpecnych-komunikacnich-jevu.aspx>>.

7 Statistiky

Ze statistik Policie ČR jednoznačně vyplývá, že nejčastější profil pachatele stalkingu je následující: muž ve věku 30 - 50 let, většinou základního nebo maximálně středoškolského vzdělání a je bývalým partnerem oběti. Nejčastější formou stalkingu je kontaktování pomocí prostředků elektronických komunikací.

Tab. 1: Jednání stalkera a jeho procentuální vyjádření³⁰

Chování stalkera	Četnost výskytu
Telefonuje oběti, SMS, emaily	> 95 %
Pohyb v její blízkosti, u domu, práce...	60 %
Pokouší se o kontakt přes třetí osoby, zjišťuje na síti	40 %
Zasílá jí dopisy – písemné vzkazy	20 %
Sleduje oběť	40 %
Zanechává jí dárky	20 %
Pronásleduje jí autem	20 %
Ničí její majetek	15 %
Vniká do jejího bytu	10 %
Zasílá jí šokující předměty	5 %
Objednává zboží či služby jménem oběti	5 %

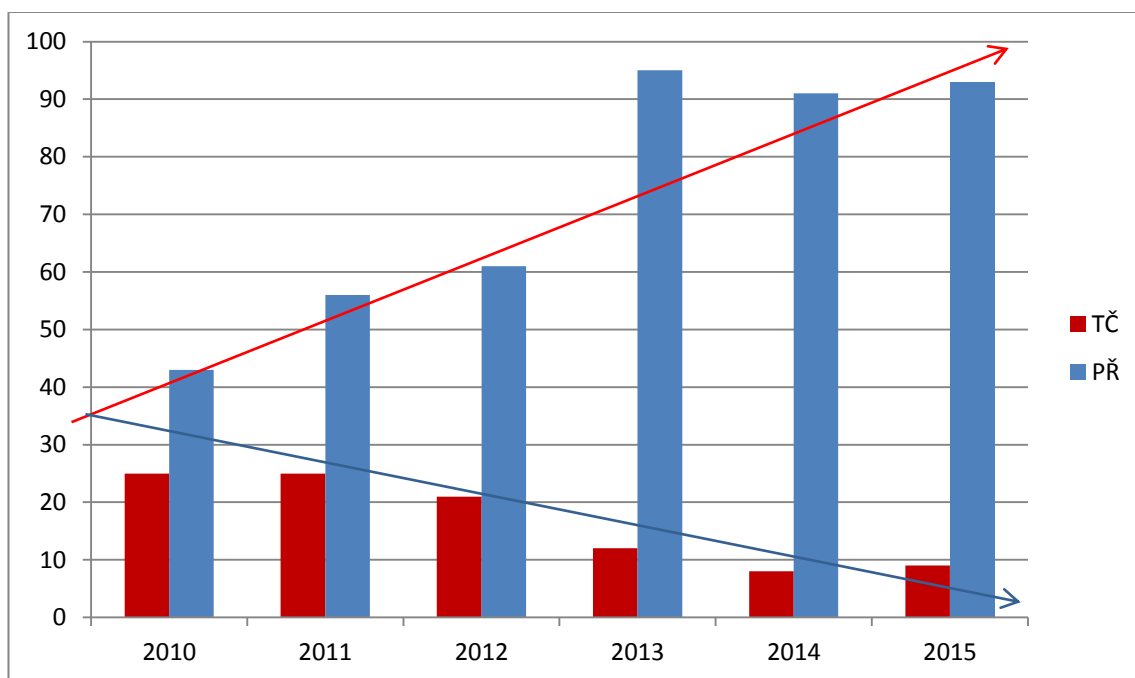
Nejčastější formy stalkingu souvisí s jejich dostupností potenciálnímu pachateli, tedy v přímé souvislosti s jeho znalostmi, schopnosti a dovednostmi a neposlední řadě i finanční situací. Setkali jsme se i s případy využívání profesionální techniky ze strany pachatele, kterou využíval ke sledování své oběti, ale tyto prostředky bývají často finančně nákladné a pachatel musí disponovat i určitými znalostmi jejich funkce a možností, proto se tyto případy forem stalkingu nevyskytují až tak často.

³⁰ Tabulka vypracována ze statistik Policie České republiky na území města Brna za rok 2014.

**Tab. 2: Statistika nápadu případů nebezpečného pronásledování na
4. OOK MŘP ČR Brno³¹**

rok	TČ § 354 TZ	% z celk. nápadu	PŘ § 49 ZoPŘ	% z celk. nápadu
2010	25	47	43	26
2011	25	33	56	32
2012	21	30	61	35
2013	12	23	95	49
2014	8	12	91	44
2015	9	12	93	48

**Graf 1: Pro přehlednost jsou doplněny i grafické znázornění hodnot předchozí
tabulky³²**

³¹ Tabulka vypracována ze statistik Evidence trestního řízení Policie České republiky.

³² Pozn. ke grafu: červeně znázorněný pokles nápadu trestných činů (přechinů) oznámených případů nebezpečného pronásledování, modře znázorněný nárůst nápadu případů stalkingu s intenzitou přestupkového jednání.

**Tab. 3: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji
za rok 2010³³**

Územní odbor Jihomoravského kraje	Počet zjištěných trestných činů nebezpečného pronásledování	Z toho ukončeno prověřování	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (%)
Blansko	3	3	2	67
Brno-město	25	18	17	68
Brno-venkov	6	4	4	67
Břeclav	6	5	5	83
Hodonín	4	4	4	100
Vyškov	2	1	1	50
Znojmo	7	1	1	14

**Tab. 4: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji
za rok 2011³⁴**

Územní odbor Jihomoravského kraje	Počet zjištěných trestných činů nebezpečného pronásledování	Z toho ukončeno prověřování	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (%)
Blansko	2	2	2	100
Brno-město	25	21	20	80
Brno-venkov	4	4	4	100
Břeclav	3	3	3	100
Hodonín	3	3	3	100
Vyškov	5	4	4	80
Znojmo	11	7	7	64

³³ Tabulka vypracována z intranetu Policie České republiky pro rok 2010.

³⁴ Tabulka vypracována z intranetu Policie České republiky pro rok 2011.

**Tab. 5: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji
za rok 2012³⁵**

Územní odbor Jihomoravského kraje	Počet zjištěných trestných činů nebezpečného pronásledování	Z toho ukončeno prověřování	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (%)
Blansko	0	0	0	0
Brno-město	21	17	17	81
Brno-venkov	5	5	4	80
Břeclav	9	7	6	67
Hodonín	8	6	6	75
Vyškov	3	3	3	100
Znojmo	8	6	6	63

**Tab. 6: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji
za rok 2013³⁶**

Územní odbor Jihomoravského kraje	Počet zjištěných trestných činů nebezpečného pronásledování	Z toho ukončeno prověřování	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (%)
Blansko	0	0	0	0
Brno-město	12	9	9	75
Brno-venkov	5	4	4	80
Břeclav	5	3	3	60
Hodonín	5	3	1	20
Vyškov	5	4	4	82
Znojmo	22	18	18	82

³⁵ Tabulka vypracována z intranetu Policie České republiky pro rok 2012.

³⁶ Tabulka vypracována z intranetu Policie České republiky pro rok 2013.

**Tab. 7: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji
za rok 2014³⁷**

Územní odbor Jihomoravského kraje	Počet zjištěných trestných činů nebezpečného pronásledování	Z toho ukončeno prověřování	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (%)
Blansko	1	0	0	0
Brno-město	8	6	6	75
Brno-venkov	3	2	2	67
Břeclav	4	3	3	75
Hodonín	7	4	4	57
Vyškov	4	4	4	100
Znojmo	15	12	12	85

**Tab. 8: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji
za rok 2015³⁸**

Územní odbor Jihomoravského kraje	Počet zjištěných trestných činů nebezpečného pronásledování	Z toho ukončeno prověřování	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (%)
Blansko	1	1	1	100
Brno-město	9	5	4	44
Brno-venkov	1	1	1	100
Břeclav	3	2	2	66
Hodonín	2	2	2	100
Vyškov	3	2	2	67
Znojmo	17	13	12	71

³⁷ Tabulka vypracována z intranetu Policie České republiky pro rok 2014.

³⁸ Tabulka vypracována z intranetu Policie České republiky pro rok 2015.

Závěr a vlastní zhodnocení práce

Autor práce si dal za úkol nejen uvést do problematiky stalkingu - nebezpečného pronásledování, vymezit pojmy a příčinné souvislosti, ale především rozvést principy policejní práce a postupy při objasňování případů pronásledování, které je negativním jevem pro společnost a v současné době již vstoupil do značné míry i do povědomí veřejnosti. Policie České republiky již disponuje dostatečnými prostředky k objasňování tohoto druhu protiprávních deliktů a v případě situace v Brně, kde se touto problematikou zabývá speciální pracoviště 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Brno, dokáže Policie České republiky všechny dostupné zákonné prostředky využívat. Cílem práce bylo zjistit, zda jsou tyto či jiné prostředky k objasňování těchto činů používány stejným způsobem v rámci věcné a místní příslušnosti policejního orgánu v teritoriálním území Jihomoravského kraje. Pro toto zjištění zvolil autor práce techniku řízeného rozhovoru s policisty odpovědnými za danou problematiku v každém územním odboru v rámci Jihomoravského kraje. Pro doplnění teoretické části zvolil autor práce kazuistiku ze 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Brno, pro snazší orientaci v teorii stalkingu.

Při objasňování případů stalkingu je stejně jako u případů domácího násilí nutný individuální přístup s ohledem na efektivitu zvoleného řešení, cílem policejní práce v této oblasti je především snaha protiprávní jednání zastavit a ochránit oběť.

Pro policisty zabývající se řešením případů stalkingu je nutná znalost teorie k problematice stalkingu, aby mohli správně vyhodnotit nebezpečnost jednání toho konkrétního pachatele stalkingu a odhadnout míru rizika hrozby budoucího útoku vůči oběti, v této souvislosti pak zvolit vhodná a efektivní řešení ochrany oběti. Nebezpečnost lze vyhodnotit na základě typu stalkingu, typu stalkera, informací o oběti, pachateli, jejich situaci, možnostech a schopnostech. V práci jsou zmíněny i nové trendy v oblasti stalkingu, kterými je zjevně rychle se rozšiřující kyberstalking a kyberšikana, související se stále rychlejším rozvojem techniky a informačních technologií. Zejména u mladší generace je tento typ stalkingu nejrozšířenější. Vzhledem k výsledku ve zjišťování rozdílnosti postupu policejního orgánu při přijímání, prověřování a vyšetřování tohoto trestného činu a specifčnosti problematiky je dle názoru autora práce na místě, aby se jí zabýval speciální útvar, který již má podobné zkušenosti

s individuálním přístupem k řešení trestných činů nebo přestupků na tomto úseku a s využíváním možnosti preventivního působení na pachatele těchto deliktů. S ohledem na úzkou provázanost stalkingu s domácím násilím, která byla rovněž v této práci prokázána, se nabízela myšlenka vyčlenění problematiky stalkingu právě pod 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Brno, jak se v roce 2010 také uskutečnilo.

V závěru práce se autor věnoval i statistickým ukazatelům problematiky stalkingu, a to nejen ze všech případů, kterými se zabývalo 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Brno od účinnosti novely trestního zákoníku, tedy od roku 2010, ale i statistickým ukazatelům v rámci celého Jihomoravského kraje. Byl vyhodnocen typický profil pachatele stalkingu v případech 4. oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Brno a také byl srovnán nápad trestné a přestupkové činnosti na úseku problematiky stalkingu. Z vyhotovených statistik, znázorněných i graficky, dospěl autor k závěru, který potvrdil prvotní záměr, se kterým bylo speciální pracoviště k šetření případů stalkingu založeno, resp. jemuž byla problematika stalkingu vyčleněna z náplně činnosti základních útvarů na území města Brna. Záměrem bylo samozřejmě zdokonalení přístupu k řešení specifické problematiky, komplexní pomoc obětem a preventivní působení na pachatele s cílem zastavit anebo minimálně snížit intenzitu jejich jednání. Statistiky jednoznačně ukazují, že od roku 2010 je celkový roční počet všech protiprávních činů se znaky stalkingu (tzn. trestných činů + přestupků) téměř shodný, ale každoročně dochází k postupnému snižování počtu trestných činů nebezpečného pronásledování na úkor zvyšujícího se počtu zaevidovaných přestupků se znaky stalkingu, a to až do roku 2013, kdy dochází ke stagnaci. To znamená, že intenzita jednání pachatelů se snižuje, postupně méně a méně oznámených případů svou intenzitou jednání pachatele dosáhne splnění znaků trestného činu, resp. přečinu nebezpečného pronásledování. Vzhledem ke skutečnosti, že se touto problematikou zabývají stejní policisté po celou sledovanou dobu a mají tak možnost zpětného srovnání obsahu oznámení, zejména v oblasti intenzity jednání pachatelů, je vyloučeno, aby docházelo k bagatelizování přijatých oznámení. Statistický výstup tak jednoznačně ukazuje, že plánovaný záměr speciálního pracoviště se naplňuje. Vhodně zvolené přístupy k řešení případů stalkingu, zvyšování informovanosti obětí i veřejnosti a především preventivní působení na pachatele těchto

protiprávních činů, jsou faktory, které ve svém důsledku zastavují anebo minimálně snižují intenzitu stalkingu v rámci mezilidských vztahů. Určitou měrou se na tom podílí i medializace obdobných případů stalkingu včetně zveřejňování druhů postihu, kterého se pachatelům za takové jednání dostalo. Pachatelé si postupně začínají více uvědomovat, že stalking je protispolečenské jednání, tedy nepřípustné chování, které nebude společnost tolerovat a lze je dnes i postihovat pomocí příslušných právních norem.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

- [1] BUSKOTTE, A. *Z pekla ven, žena v domácím násilí*. Brno : Computer Press a.s., 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
- [2] BOON, J., SHERIDAN, L. *Stalking and psychosexual obsesion*. Chichester : Wiley, 2002. 248 s. ISBN 047-149-4585.
- [3] ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 978-808-6473-864.
- [4] ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha : Grada, 2008. 150 s. ISBN 978-802-4722-078.
- [5] ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. et al. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. Praha : Grada, 2007. 191 s. ISBN 978-802-4720-142.
- [6] GILLNEROVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha : Karolinum, 2006. 280 s. ISBN 978-802-4612-935.
- [7] JIROVSKÝ, V. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha : Grada 2007. 284 s. ISBN 978-247-1561-2.
- [8] KENDAL, C. *Deník mého stínu*. Praha : Ikar, 2015. 344 s. ISBN 978-80-249-2738-1.
- [9] KOPECKÝ, K. *Stalking a kyberstalking – nebezpečné pronásledování*. NetUniversity s.r.o., Praha : Grada, 2010. 62 s. ISBN 978-802-5477-373.
- [10] KOPECKÝ, K., SZOTOWSKI, R., KREJČÍ, V. *Nebezpečí internetové komunikace III*. Olomouc : Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 60 s. ISBN 978-80-244-3087-4.
- [11] MULLEN, P. E., PATHÉ, M. *Study of stalkers*. Cambridge : University Press 2000, s. 203. ISBN 052-1669-502.
- [12] SEKOT, A. *Úvod do sociální patologie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2010. 193 s. ISBN 978-802-1052-611.
- [13] SOCHŮREK, J. *Úvod do viktimologie pro pomáhající profese*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2013. 120 s. ISBN 978-807-3729-516.
- [14] VAŠUTOVÁ, M. *Proměny šikany ve světě moderních médií*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2010. 225 s. ISBN 978-807-3688-585.

Internetové zdroje:

- [1] BOON, J. *Stalking and psychosexual obsession: Psychological perspectives for preventiv policing and treatment* [online]. New York, 2002, 148 s. Dostupné z WWW: <<http://bjp.rcpsych.org/cgi/content/full/182/6/554-a>>.
- [2] BRAN, N. *Stalking* [online]. London: Reaktion Book Ltd, 2006. Dostupné z WWW: <<http://books.google.cz/books?id=JaL3MBoSofYC&printsec=frontcover&dq=bran+nicol+stalking&lr=&cd=1#v=onepage&q&f=false>>.
- [3] NEDVĚDOVÁ, A., VANÍČKOVÁ, L., CHOMOVÁ, Z. *Sborník textů k problematice domácího násilí* [online]. Praha : Centrum sociálních služeb Praha, 2010, 164 s. Dostupné z WWW:<<http://csspraha.cz/ke-stazeni>>.
- [4] *Češi Facebooku nebezpečně věří* [online]. 2016 [cit. 21.1.2016]. Dostupné z WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-facebooku-nebezpecne-veri-falesne-krasavici-naletelo-60-procent-112/sw_internet.asp?c=A091117_171036_sw_internet_pka>.
- [5] *Pracovní seminář k problematice prevence nebezpečných komunikačních jevů* [online]. 2010 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/pracovni-seminar-k-problematice-prevence-nebezpecnych-komunikacnich-jevu.aspx>>.
- [6] SHERIDAN, L. P., GRANT, T. *Is cyberstalking different? Psychology, Crime & Law* [online]. 2007 [cit. 7.3.2016]. Dostupné z WWW: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&hid=123&sid=6c7d1257-032d-4203-8324-e21cc4fca73d%40sessionmgr110>>.

Legislativní dokumenty:

- [1] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2009, částka 11, s. 354-461. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/sb0011-2009.pdf>.
- [2] ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika* [online]. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=99/1963&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/sb56-63.pdf>.
- [3] ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2008, částka 91, s. 4086-4116. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/sb0091-2008.pdf>.
- [4] ČESKO. Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2013, částka 112, s. 3186-3256. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=292/2013&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/sb0112-2013.pdf>.
- [5] ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon. In: *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika* [online]. 1961, částka 65, s. 466-512. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=140/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/Sb65-61.pdf>.
- [6] ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o trestním řízení soudním (Trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika* [online]. 1961, částka 66, s. 513-575. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/Sb66-61.pdf>.
- [7] ČESKO. Zákon č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2011, částka 120, s. 4242-4272. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka->

zakonu/SearchResult.aspx?q=341/2011&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/Sb0120-2011.pdf>.

- [8] ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In: *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2013, částka 20, s. 321-352. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=45/2013&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/Sb0020-2013.pdf>.
- [9] ČESKO. Zákon č. 135/2006 Sb. zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In: *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2006, částka 46, s. 1628-1632. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=135/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy/Sb046-06.pdf>.

Ostatní zdroje:

- [1] Informační systém Policie ČR – ETR (evidence trestního řízení), verze: 5.30.10
Marlowe

Seznam použitých tabulek

Tab. 1: Jednání stalkera a jeho procentuální vyjádření	58
Tab. 2: Statistika nápadu případů nebezpečného pronásledování na 4. OOK MŘP ČR Brno	59
Tab. 3: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji za rok 2010	60
Tab. 4: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji za rok 2011	60
Tab. 5: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji za rok 2012	61
Tab. 6: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji za rok 2013	61
Tab. 7: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji za rok 2014	62
Tab. 8: Statistika nápadu nebezpečného pronásledování v Jihomoravském kraji za rok 2015	62